YABANCI KELİMELERE KARŞILIKLAR

Bizi biz yapan, bizi bir millet hâline getiren en önemli unsurun **dil** olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu bakımdan dilimizin üzerine titremek, onu yabancı kelimelerin istilâsından korumak, onun serpilip gelişmesini sağlamak Türk dilini kullanan herkesin görevidir. Özellikle dil bilginleri, yazar ve şairler, mesleklerinin en önemli vasıtası olarak dili kullanan basın yayın mensupları bu konuda daha duyarlı ve dikkatli olmak zorundadır. Devlet adamlarımızın ve siyasîlerimizin de örnek alınacak bir tutum içinde olmaları beklenir.

Bu önemli gerçeklere rağmen son zamanlarda dilimize karşı genel bir duyarsızlık ve umursamazlık gözlenmektedir. İmlâ ve dil yanlışları, telâffuz hataları her gün gözlerimize batmakta, kulaklarımızı tırmalamaktadır. Bunlar yetmiyormuş gibi batıdan giren kelimeler dilimizi yaban otu gibi sarmakta, dilimizin güzel kelimelerini unutturmakta ve kovmaktadır. Gün geçmiyor ki batının yeni bir kelimesi radyolarımızda, televizyonlarımızda, gazete ve dergilerimizde arzıendam etmesin. Oralardan insanlarımıza ve özellikle gençlerimize sirayet eden bu kelimeler salgın bir hastalık gibi her tarafı sarmakta, bir yandan dilimizi zayıflatırken, bir yandan da onun güzelliğini bozmaktadır. 11.8.1983 tarih ve 2876 sayılı "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu"nun 37. maddesi, Türk Dil Kurumuna "bütün bilim, sanat ve teknik terim ve kavramlarını karşılayacak Türkçe terim ve kavramların bulunmasına yönelik araştırma ve incelemelerde bulunmak, millî varlığımızın temel unsurlarından biri olan Türk dilinin kuşaklar arasında birleşti-

rici ve bütünleştirici özelliklerini göz önünde tutarak, yeni nesillerde Türk dili sevgisini ve bilincini kökleştirecek, geliştirecek ve yaygın hâle getirecek her türlü tedbirleri almak, araçları hazırlamak, bunları kamu kurum ve kuruluşları ile resmî, özel eğitim-öğretim kurumları ve kuruluşlarının, basım ve yayım organlarının hizmet ve yararına sunmak, bu konuda gerekli her türlü iş birliğinde bulunmak" görevlerini vermiştir.

Kanunun yüklediği bu görevler yanında Türk diline karşı hassasiyet içinde olmamız gerektiğini de dikkate alarak Kurumumuz bazı tedbir ve faaliyetleri kararlaştırmış bulunmaktadır. Bunlardan biri *Yabancı Kelimelere Karşılık Bulma Komisyonu*'nun kurulmasıdır. Türk dili ve edebiyatı uzmanlarından oluşturulan komisyon, isteyen Bilim Kurulu üyelerimizin de katılmasıyla, her ay toplanmakta, önceden tespit edilip üzerinde çalışılmış kelimeler için teklif edilen karşılıkları tartışmakta ve görüşmeler sonunda bir veya birkaç karşılık üzerinde anlaşmaya varmaktadır. Böylece dilimize yeni girmiş veya girmekte olan kelimelere karşı bazen yeni bir kelime bulunmakta, bazen de sözlüğümüzde var olan karşılıklar belirlenmektedir. Komisyonca kabul edilen ve üzerinde anlaşmaya varılan kelimeler her ay dergimizde yayımlanacak; ayrıca ilgili kurumlara ve basın yayın organlarına gönderilecektir.

İlgili kuruluşların, basın yayın organlarımızın, yazar ve şairlerimizin, öğretmenlerimizin, Atatürk'ün deyişiyle dilimizi "kutsal bir hazine" sayan bütün aydınlarımızın konuya hassasiyetle eğileceklerinden eminiz.

agresif : Fransızca agressif. Dilimizde bir psikoloji terimi olarak "saldırgan, mütecaviz" anlamlarında kullanılan agresif kelimesine karşılık olarak Kurulumuz, **saldırgan** sözünün uygun olduğuna karar vermiştir. Ayrıca yerine göre **mütecaviz, girişken** ve **yırtıcı** sözleri de kullanılabilir.

akualand : Fransızca aqualand. Lâtince "su" anlamındaki *aqua* sözü ile, "kara, toprak, yer, memleket" anlamındaki *land* sözünden yapılmış birleşik bir kelimedir. Bir tür havuz anlamındadır. Kurulumuz, bu kelime için **su bahçesi** karşılığının kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Sıcaktan bunalınca kendisini su bahçesine atan bir turist, Pamukkale görüntüsündeki havuzda serinlerken âdeta kendinden geçmiş.*

akustik : Fransızca acoustique. "Fizik biliminin konusu ses olan kolu; kapalı bir yerde seslerin dağılım biçimi" anlamlarında olan bu kelime için Kurulumuz, kullanım yerlerine göre **yankı bilimi** veya **yankılanım** karşılıklarının uygun olduğu görüşündedir. Örnek: *Denizli'de nikâh salonunun gerekli yankılanım düzeni sağlanarak oda tiyatrosu hâline getirilmesinden sonra Nisan ayı başında da 3500 kişilik bir açık hava tiyatrosu tamamlanarak hizmete girdi.*

alivre : Fransızca a livré. Fransızcadan Türkçeye geçmiş bir bankacılık terimidir. Genel olarak sonradan teslim veya vadeli satış anlamlarındadır. Anlaşmanın yapıldığı sırada bulunmayan fakat teslim zamanında sağlanması mümkün olan her türlü mal üzerine yapılan satış işlemi diye de tanımlanır. *Türkçe Sözlük*'te bu söz "Ürün daha tarladayken yetiştiği zaman teslim edilmek üzere önceden pey verilerek yapılan satış" olarak tanımlanmıştır. Kurulumuz bu söz için **önceden satış** karşılığını önermektedir. Örnek: *Tüketici finans şir-*

ketleri kurulmaya başlandı. Aralıktan itibaren önceden satış ve kredili hisse senedi alım ve satımına izin verildi.

almanak : Fransızca almanache. Bu kelimenin anlamı, "yılın gün, hafta, ay gibi bölümlerinden başka, bayram, yıl dönümü gibi belli günleri ve birtakım astronomi, meteoroloji, istatistik bilgilerini gösteren kitap biçimindeki takvim"dir. Bu söz için dilimizde kullanılmakta olan **yıllık** kelimesi Kurulumuzca da benimsenmiştir.

amortisman : Fransızca amortissement. *Türkçe Sözlük*'te yer alan "taşınmaz malların aşınmalarına karşılık olarak yıllık kârdan ayrılan belirli pay" anlamındaki amortisman için **aşınma payı** veya **yıpranma payı** karşılıkları önerilmiştir. Örnek: *Uçakların aşınma (yıpranma) payları büyük meblâğlara ulaşıyor.*

ampirik : Fransızca empirique. "Bir kurama değil de yalnızca deneye, gözleme dayanan" anlamında sıfat olarak kullanılan bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **deneye dayalı** kelimesini önermektedir. Ampirik kelimesiyle kökteş olan **ampirist** ve **ampirizm** sözleri de dilimizde zaman zaman kullanılmaktadır. Kurulumuz, bu sözlerden **ampirist** için **deneyci, ampirizm** sözü için de **deneycilik** kelimelerinin uygun birer karşılık olduğu görüşündedir. Örnekler: *Eldeki deneye dayalı belgeler iki grupta toplanabilir. Bu alandaki deneye dayalı araştırmalar bir hayli az.*

anakronizm : Fransızca anachronisme. Bu söz "tarihe aykırılık, çağa uymama" anlamlarında dilimizde kullanılmaktadır. Kurulumuz bu kelimeye karşılık olarak **tarih yanılgısı** sözünü önermektedir.

anchorman : İngilizceden dilimize giren bu terim "ana haber sunucusu" anlamındadır. Kurulumuz bu sözün yabancı dildeki karşılığı olan **ana haber sunucusu** teriminin aynen kullanılmasını uygun bulmuştur. Örnek: *Kanal 7 Ana Haber Bültenleri "Sekiz Yıl Ana Haber Bültenleri" olarak devam ediyor. Bu arada Ahmet Hakan da "yılmaz savunucu" olarak ana haber sunucusu görevini başarı ile sürdürüyor.*

anekdot : Fransızca anecdote. "Kısa, özlü anlatımı olan güldürücü hikâye, fıkra" şeklinde tanımladığımız bu söz de dilimizde bir süreden beri kullanılan bir edebiyat terimidir. Kurulumuz, anekdot için **fıkra** ve **hikâyecik** sözlerinin uygun birer karşılık olduğu görüşünde birleşmiştir. Örnekler: *İngilizlerin dilinden düşmeyen BBC ile ilgili bir fıkra vardır. Dün geceki eğlenceyle ilgili bir hikâyeciğiniz var mı?*

anomali : Fransızca olan bu söz dilimizde genel anlamda "belli bir ölçüye, belli bir kurala uymama durumu", psikolojide ise "hastalık niteliğinde olmamakla birlikte normalden, belirgin ölçüde sapma gösterme" anlamındadır. Bu söz için Kurulumuz **aykırılık** karşılığını önermektedir.

antet : Fransızca en-tête. "Kâğıt veya zarf üzerine basılmış ad, adres, başlık" anlamında olan bu söze karşılık olarak zaten kullanılmakta olan **başlık** sözü Kurulumuzca da benimsenmiştir. Dilimizde **antetli** ve **antetsiz** biçimlerinde de geçen bu kelimenin yerine **başlıklı** ve **başlıksız** karşılıkları kullanılmalıdır.

antikite : Fransızca antiqutié. "Tarihte ilk çağ, antik devir" anlamıyla dilimizde yaygın olarak kullanılan bu kelime için Kurulumuz da **ilk çağ** karşılığını kabul etmiştir. Kelimenin soyut anlamındaki kullanımına karşılık olarak ise **eskilik** sözü uygundur. Örnek: *Yüz yıldan beri Orta Doğu'da ve Mısır'da yürütülen kazılar, tarihî ufkumuzu genişletmiş ve ilk çağın sınırlarını binlerce yıl geriye çekmiştir.*

aperitif : Fransızca apéritif. Dilimizde "İştahı açmak için yemekten önce içilen içki" anlamında kullanılan bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, **ön içki** sözünü önermektedir. Örnek: *Öğle yemeğinden önce birer ön içki alsak daha iyi olmaz mı?*

arboretum : Lâtince. "Örnek olabilecek çeşitli ağaçların ve bitkilerin bilimsel amaçlarla yetiştirildiği alan" anlamında dilimizde de kullanılan bu söz için Kurulumuz, **ağaç parkı** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir.

arketip : Fransızca archetype. İlk örnek, asıl numune, özgün model. Bu söz sanatın çeşitli kollarında da kullanılır. "İleriki dönemlerde geliştiği bilinen bir mimarî ögenin henüz en yetkin biçimine ulaşmamış ilk örneği" anlamında da dilimizde geçmektedir. Bu söz için Kurulumuz, **ilk örnek** kelimesinin uygun bir karşılık olduğu kanaatindedir. Örnek: *Ancak iyi bir öykü kurmak için bir tek ilk örneğin ele alınması, bunun geliştirilmesi yeterlidir.*

aroma : Fransızca aroma. "Bitki özlerinden veya yağlarından elde edilen hoş koku." Dilimizde bu söze yakın anlamda "rayiha" kelimesi de vardır. Kurulumuz, aroma için **hoş koku** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Aynı kelimeye dayanan **aromatik** için de sıfat tamlaması biçiminde olan **hoş kokulu** sözü kullanılmalıdır. Örnekler: *Hoş kokulu suyla doldurulan bir kap, mum alevinin üzerine yerleştiriliyor. Hoş kokulu buharı soluyan kişi, yepyeni bir insan olarak ayağa kalkıyor.*

arometrapi : Fransızca kökenli olan bu kelime aroma (güzel koku) ve thérapie (tedavi) kelimelerinden oluşmaktadır. Daha önce *thalassotherapie* kelimesine *deniz tedavisi* karşılığını teklif eden Kurulumuz, arometrapi için de **koku tedavisi** kelimesini önermektedir. Örnek: *Firma, günlük cilt bakım ürünlerinden, onarım ve yenileme setlerine; koku tedavisi ürünlerinden renkli kozmetik ürünlerine varıncaya kadar geniş bir ürün yelpazesine sahip.*

artikülâsyon : Fransızca articulation. Dil biliminde kullanılan bu terim için Kurulumuz, bazı dilcilerin de benimsediği **boğumlanma** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunda görüş birliğine varmıştır. Örnek: *Güzel konuşma derslerinde ses bilgisine ağırlık verilmekte boğumlanma konuları üzerinde durulmaktadır.*

asparagas : "Makaraya sarmak, çapraz iki sırığa germek, eziyet etmek" anlamlarına gelen İspanyolca *aspar* kelimesine dayanan bu söze Kurulumuz, dilimizde kullanılan örnek cümleleri de göz önüne alarak **şişirme haber** karşılığını önermiştir.

avangart : Fransızca avant-garde. "Bir hareketi, bir düşünce akımını başlatan, kendisinden sonra gelenlere öğretisi ile yol gösteren kimse" anlamındaki bu sözün yerine Kurulumuz, **öncü** kelimesini önermektedir. Örnekler: *Sanatçının sürekli öncü konumunda yer alma gereği, yaratıcılığın sınırlarını zorluyor. 1985 yılında Pekin'de yasaklanan, daha sonra sınırlı bir biçimde sergilenen öncülerin ürünleri, Çin'in batıya dönüşünün bir göstergesi olarak değerlendiriliyor.*

avans : Fransızca avance. "Alacağına sayılmak üzere önceden yapılan ödeme" anlamıyla dilimizde kullanılmaktadır. Kurulumuz, avans için **öndelik** sözünün uygun bir karşılık olduğunu kararlaştırmıştır. Örnek: *Müfettişlere göreve gitmeden önce bir miktar öndelik verildi.*

avans çekmek : öndelik çekmek.

avans vermek : öndelik vermek.

badminton : İngilizceden dilimize bir spor terimi olarak geçen bu söz, "bir kortta, iki kişi veya ikişer

kişilik iki takım arasında özel olarak yapılmış bir topu ağın üzerinden aşırarak raketle oynanan oyun" anlamındadır. Kurulumuz, bu söz için **tüylü top** kelimesini önermektedir.

bandrol : Fransızca banderole. Bu söz dilimizde birkaç anlamda kullanılmaktadır: 1.Devletçe verginin kesildiğini gösteren etiket. 2.Paket veya şişelerin ağzına konulan şerit veya etiket. 3.Bayrak direğinin tepesine süs olarak konulan uzun, kumaş şerit. Daha çok vergilendirme işlemi ile ilgili olarak kullanılan bu söz için Kurulumuz, **denetim pulu** veya **denetim bağı** karşılıklarını önermiştir.

bariyer : Fransızca barriére. Dilimizde "herhangi bir yolu kapamak için yapılmış engel; yol kenarlarındaki korumalık" anlamlarına gelen bu söze karşılık olarak Kurulumuz da **engel** kelimesini kabul etmiştir. Örnekler: *Kapıya geldim, yoldan bahçeye geçecek bir engel yoktu. Araç engellere çarptıktan sonra durdu.*

bearish : İngilizceden Türkçeye geçen bir ekonomi terimidir. Bu kelime "ayı" anlamına gelen *bear* kelimesinden türetilmiştir. Borsada "fiyat indirilmesine sebep olacak eğilim, fiyat düşürücü özellik" anlamlarında kullanılmaktadır. *Bearish* sözü ile birlikte *bullish* sözü de geçmektedir. *Bearish* satış ağırlıklı piyasa *bullish* alıcı ağırlıklı piyasa için kullanılmaktadır.

Kurulumuz **bearish** için **düşen** (piyasa), **bullish** için de **yükselen** (piyasa) karşılıklarını önermektedir.

birth travma : doğum incinmesi.

black top : İngilizcede "asfalt, asfalt yol, asfalt ile kaplamak" anlamında geçer. Son zamanlarda bir spor dalına verilen bu ad için Kurulumuz, **sokak basketbolu** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunu kararlaştırmıştır. Örnek: *Üç yıl önce Amerika'da başlayan ve şu ana kadar bir milyon kişinin yer aldığı sokak basketbolu üçe üç Açık Hava Basketbol Turnuvası, Almanya, İtalya, İspanya, Yunanistan ve Fransa'dan sonra 26-28 Haziran tarihleri arasında Türkiye'de ilk kez oynanacak.*

blender : İngilizce blender. Dilimizde "değişik malzemelerin birbirine karıştırılmasına, kesilip ufalanmasına yarayan alet" anlamında kullanılan bu söze karşılık olarak Kurulumuz **karıştırıcı** kelimesini önermektedir. Örnek: *Karıştırıcı, besinleri doğrayan, parçalayan, karıştıran mutfaktaki üçüncü elinizdir.*

boarding cart : İngilizce boarding cart. Hava alanlarında kullanılan bu ulaşım terimi için Kurulumuz, **uçuş kartı** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Yolcular uçağa binerken uçuş kartlarını ilgililere göstermek zorundadır.*

bodyguard : İngilizce bodyguard. Dilimizde "muhafız, fedaî, korumacı" anlamında yabancı imlâsını da koruyarak kullanılan bu sözün yerine Kurulumuz, zaten var olan **koruma** kelimesini benimsemiştir. Ayrıca **bodyguardlık** şeklindeki kullanımına karşılık olarak da **korumalık** sözü kabul edilmiştir. Örnekler: *Futbolcuların çalışma alanına birer koruma ile geldikleri görüldü. En az bir yabancı dil bilen üniversiteli genç kızlar arasında korumalık gözde mesleklerden biri hâline geldi.*

brick game : İngilizceden dilimize geçen ve bir tür oyun adı olan bu kelime için Kurulumuz, **tuğla oyunu** sözünü karşılık olarak önermektedir. Örnek: *Elektronik eşya pazarlama şirketleri, müşterilerine cep televizyonu yerine sadece tıraş makinesi ve tuğla oyunu cihazları gönderiyorlar.*

bungee-jumping : bancii (Maldiv dilinde geçen ses yansımalı kelime) + İngilizce jumping (atlama). Ülkemizde son yıllarda yaygınlaşan bir spor türü olan

bungee-jumping için Kurulumuzun teklif ettiği karşılık **zıpzıp atlama**'dır.

cash cart : İngilizceden dilimize geçen bu kelime bankacılık alanında kullanılmaktadır. "Nakit, peşin para almak için, para çekmek için kullanılan kart" demektir. Kurulumuz bu söz için **nakit kartı** karşılığını önermektedir. Örnek: *Yapı Kredi ve diğer üç banka nakit kartları piyasaya sürmek için bizimle iş birliği yapmayı kabul etti.*

casting : İngilizce casting. Türkçede sinema alanında kullanılan ve "bir filmdeki karakterleri canlandıracak oyuncuları seçme işi" anlamına gelen casting için Kurulumuz, **oyuncu seçimi** ve **deneme çekimi** karşılıklarını önermektedir. Örnekler: *Ağır Roman Türk sineması açısından beklentileri karşılayacak düzeyde değil. Özellikle oyuncu seçimi hatalı. Ünlü manken Paris'te Metropolitan Ajans'ın deneme çekimlerine katılacak.*

charter : İngilizce charter. Lâtince kökenli olan ve çeşitli anlamlarda kullanılan bu kelime Türkçeye bir ulaşım terimi olarak geçmiştir. Kurulumuz bu söz için **dolmuş** veya **dolmuş uçak** kelimelerinin uygun karşılıklar olduğunu tespit etmiştir. Örnek: *Türk Hava Yolları yetkilileri, talep olduğu takdirde dolmuş uçak seferlerine başlanabileceğini bildirdi.*

check-in : İngilizceden dilimize girmiş olan bu söz, "otel veya uçak defterine kaydolmak" anlamındadır. Kurulumuz, bu söz için **giriş işlemi** karşılığının uygun olacağı görüşündedir. Gene bu alanda kullanılmakta olan **check-out** için de **çıkış işlemi** karşılığını önermektedir. Örnek: *Anneanne ve torun saat 06.05'teki TK 203 sefer sayılı THY uçağına binmek üzere Dalaman Hava Limanına geldiler ve giriş işlemi yaptırdılar.*

check-point : İmlâsı ve telâffuzu ile İngilizceden alınıp Türkçeye yerleştirilmeye çalışılan sözlerden biri de check-point'tir. "Kontrol yapılan, denetleme yapılan yer" anlamındaki bu kelime için Kurulumuz, **denetim noktası** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Birleşmiş Milletler gücüne ait denetim noktasında yığıldılar.*

cheese cake : İngilizce cheese cake. Kurulumuz, "peynirli kek" anlamındaki bu İngilizce kelimenin Türkçede de yine **peynirli kek** sözüyle karşılanmasının uygun olduğu görüşündedir. Örnek: *Bu pastahanenin peynirli keki oldukça lezzetli.*

clip, clip kart : İngilizceden Türkçeye geçen bu kelimede yer alan clip "kırpmak uçlarını kesmek, kısa kesmek" anlamlarına gelen bir fiildir. İsim olarak da kullanılan bu söz "kesme işi" demektir. Bu söz şimdi de kart kelimesiyle birlikte bir bankacılık terimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişiyle ilgili birçok bilgileri de taşıyan bu kart için Kurulumuz **varlık kartı** karşılığını önermektedir. Örnekler: *Ödeme sistemlerinde bir devrime yol açacak varlık kartları teknolojinin yeni bir ürünü olacaktır. Varlık kartına pasaport, nüfus cüzdanı gibi kimlikle ilgili bilgiler de yüklenebilecektir.*

cohabitation : Fransızcadan dilimize giren bu söz "birlikte oturma, bir arada yaşama" anlamlarını taşımaktadır. Kurulumuz bu kelimeye **birlikte yaşama** karşılığını uygun görmektedir. Örnek: *Türkiye bu iki siyasetçiden de sonuna kadar yararlanmak zorunda. Yapabilecekleri en iyi şey, bir birlikte yaşama protokolü yapıp, işlerine devam etmeleridir.*

colorist : Fransızca coloriste. "Resimleme sanatında ışığı gölgeyi ve biçimleri renk yoluyla veren ressam, renkçi" anlamında olan ve tekstil alanında kullanılan bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz,

renk uzmanı sözünü önermektedir. Örnek: *Çerkezköy'deki yeni kurulan kumaş boya ve baskı fabrikamızın Araştırma ve Geliştirme Bölümünde çalıştırılmak üzere renk uzmanları alınacaktır.*

corner : İngilizce kökenli olan bu kelime dilimize **korner** biçiminde **köşe** anlamıyla daha çok bir spor terimi olarak girmişti. Bu sefer de **bayi** anlamıyla ve **corner** imlâsıyla dilimize mal edilmeye çalışılıyor. Kurulumuz, Türkçede yaygın olarak kullanılan **bayi** sözünün söz konusu **corner** kelimesini karşılayabileceği görüşündedir.

Bu kelime, ayrıca **corner vermek** biçiminde de çeşitli yayınlarda geçmektedir. Bu durumda da Kurulumuzun önerisi **bayilik vermek** şeklindedir. Örnek: *Günlük üretim kapasitelerinin on bin çift olduğunu belirten firma yetkilisi, şu ana kadar 80 bayilik verdiklerini ve bu yılın sonuna kadar Türkiye genelinde 150'nin üzerinde bayilik vermeyi hedeflediklerini söyledi.*

crash-test : İngilizce crash-test. Otomobil sanayiinin gelişmesiyle ortaya çıkan yeni terimlerden biridir. "Çarpmayı denemek" anlamında kullanılan bu söz için Kurulumuz, *çarpmak* ve *sınamak* fiillerinin birleşmesiyle oluşturulmuş **çarpsına** kelimesini önermiştir. Örnek: *Avrupa'nın tanınmış otomobil dergilerinden birinin düzenlediği çarpsınada en güvenilir otomobil olma unvanını Mercedes'in yeni E serisi 320 modeli aldı.*

çip : Fransızca chip. Bilgisayar alanında kullanılan bu söz için Kurulumuzun önerisi **yonga**'dır. Örnek: *Robert Rice'in son zamanlardaki en başarılı girişimi, bilgisayar yongaları üreten Inter firmasıyla sözleşme imzalamasıdır.*

dansing : İngilizce dancing. *Türkçe Sözlük*'te "dans etmek için gidilen halka açık yer" şeklinde tanımlanan bu kelime için Kurulumuz, **danslık** karşılığını teklif etmektedir. Örnek: *Çeşme'nin Ayayorgi Koyu'nda kurulan Fly Inn, beş bin kişilik danslığıyla gençlerin sevdiği bir mekân.*

dealing : İngilizce olan bu kelime "iş, alış veriş, muamele" anlamlarına gelir. Bir bankacılık terimi olarak "para piyasalarında alım satım yapma işi" anlamındadır. Kurulumuz bu terim için **satım** sözünü önermişti. (bk. *Yabancı Kelimelere Karşılıklar*, s.21).

dealing room : İngilizceden Türkçeye geçen bu sözün *dealing* kısmı daha önce ele alınmıştı. Kurulumuz, bu kelime için **satış odası** veya **satış işlem odası** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Fon Yönetimi Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren satış işlem odası banka şubeleriyle en çok haberleşen birimdir.*

deep-freeze : İngilizce deep freeze. "Bozulma ihtimali olabilecek yiyecekleri çok düşük derecelerde dondurarak uzun süre saklamak için kullanılan bir tür buzdolabı" anlamında dilimize geçen bu söz için Kurulumuz, **derin dondurucu** sözünün uygun bir karşılık olduğuna karar vermiştir. Örnek: *Hazırladığım köfteleri ihtiyaca göre derin dondurucudan çıkarıp çıkarıp pişiriyorum.*

dejenerasyon : Fransızca dégénération. "Soysuzlaşma, soyunun özelliklerini kaybetme" anlamlarında dilimizde kullanılan bu söz için Kurulumuz, **yozlaşma** kelimesinin uygun bir karşılık olduğu görüşündedir. Buna bağlı olarak dilimizde kullanılan **dejenere** için **yozlaşmış, dejenere etmek** için **yozlaştırmak, dejenere olmak, dejenerasyona uğramak** içinse **yozlaşmak** sözleri rahatlıkla kullanılabilir. Örnek: *Yüzyıllar boyunca gittikçe yozlaşan ve millî olmaktan*

uzaklaşan değerlerimiz, artık özüne, aslına kavuşmalıdır.

dekoder : Fransızca decodeur. "Şifre çözücü" anlamındaki bu kelime için Kurulumuz, **çözücü** kelimesinin uygun bir karşılık olduğu kararına varmıştır. Örnek: *Çözücülerinizi Karum'daki Bosch bayiinden alabilirsiniz.*

dekolte : Fransızcadan dilimize geçen decolleté kelimesi *Türkçe Sözlük*'te, "1.Kollarının, göğüs ve sırtının bir kısmı açık kadın giysisi. 2.Açık." şeklinde anlamlandırılmıştır. Kurulumuz bu söz için **açık** veya **açık giysi** kelimelerinin uygun birer karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Baloda türbanlı hanımların yanı sıra açık giysili hanımlar da vardı.*

dekont : Fransızca décompte. Dilimizde sık kullanılan bu söz, "ödenmiş veya ödenecek olan hesapların dökümü, kapatılan bir hesaptan yapılacak indirme" anlamlarında geçer. Kurulumuz, **hesap belgesi** sözünün dekont yerine kullanılabilecek uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Ödemeyi yaptıktan sonra hesap belgesini bankadan almayı unutmayın.*

destinasyon : Fransızcadan dilimize geçen, "gidilecek yer; gönderilen yer, hedef" anlamındaki bu kelimenin iki ayrı kullanımı için Kurulumuz (biletlerde) **varış yeri** ve (ticarette) **hedef** karşılıklarının kullanılmasını uygun bulmuştur.

dezenformasyon : Lâtince desinformation. Dilimize "kasten yanlış haber yayarak gerilim yaratma yöntemi, tahrikçilik" anlamlarında Fransızcadan giren bu söze Kurulumuz, **yanıltma haber** ve **bilgi çarpıtma** karşılıklarını teklif etmektedir. Örnek: *Bazı siyasîler günümüzün moda sözü olan bilgi çarpıtma yöntemiyle göz boyama taktiğini sürdürmektedirler.*

diaspora : Fransızca diaspora. "Sürgünden sonra Yahudilerin dünyanın çeşitli yerlerine yayılması" anlamına gelen bu söz günümüzde başka tehcir ve göç olayları için de kullanılmaktadır. Kurulumuz, bu söz için **kopuntu** karşılığını önermektedir. Örnekler: *Yahudilerden Çinlilere kadar dünya, sayısız kopuntu gruplarını barındırır. Bütün kopuntuların ortak özelliği ise, terk edilen yurdun efsaneye dönüştürülmesinde odaklaşır.*

dublâj : Fransızca doublage. Daha çok bir sinema terimi olarak dilimize geçen bu söz, "çekilmiş bir filmi sonradan seslendirme, yabancı dilde çekilmiş bir filmi yerli dile çevirme" anlamlarında kullanılır. Kurulumuz, bu kelime için **seslendirme** sözünün uygun bir karşılık olduğu görüşündedir. Dublâj yanında dilimizde aynı köke dayanan **dublâjcı** ve **dublâjcılık** kelimeleri de vardır. Bu sözler de seslendirme önerisine bağlı olarak **seslendirici** ve **seslendiricilik** şeklinde karşılanmalıdır.

editör : Fransızca éditeur. "Bir kitabı basım evine gidecek bir biçimde hazırlayan kimse, yayıma hazırlayan" anlamında dilimize geçen bu kelime için Kurulumuz, **yayımlayan** ve **yayımcı** kelimelerinin uygun birer karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Bir derginin maksada uygun bir biçimde çıkarılmasında yayımcının (yayımlayanın) rolü büyüktür.*

egale etmek : Fransızca égale. "Etmek" yardımcı fiiliyle birlikte "eşitleme, derecesine ulaşma, eşit duruma getirme" anlamında kullanılan bu sözün Kurulumuz, **eşitlemek** fiiliyle karşılanabileceğini düşünmektedir. Örnek: *Atatürk Stadı Atletizm Salonu'nda yapılan yarışmaların son gününde 50 metre (B) yıldızlarda Şehnaz Taş kendisine ait olan 6.8'lik rekoru bir kez daha eşitledi.*

eksantrik : Fransızca excentrique. Dilimizde yaygın olarak "alışılagelmiş eğilimlere, töre ve davranışlara aykırı tutumu olan acayip, garip" anlamlarında kullanılan bu söz için Kurulumuz, genel anlamda **uçrak** kelimesini önermektedir. İnsanın genel niteliklerini anlatmak için dilimizde var olan **tuhaf, garip, acayip** kelimelerinin duruma göre eksantrik sözü yerine kullanılabileceği unutulmamalıdır.

ekspedisyon : Fransızcadan dilimize giren ve "gezi, gezinti, sefer" anlamındaki bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, dilimizde zaten var olan **sefer** kelimesinin kullanılması gerektiği görüşündedir. Örnek: *Balıkesir-İstanbul Dağcılık Kulübü tarafından düzenlenen Kazdağı seferi, geçtiğimiz hafta sonu yapıldı.*

eksper : Fransızca ekspert. "Belirli bir konudan veya alandan iyi anlayan, iyiyi, kaliteliyi seçebilen uzman" anlamında dilimizde kullanılan bu kelime *tütün eksperi, sigorta eksperi* biçimlerinde sıkça kullanılır. Bu söz için Kurulumuz, **uzman** sözünü kabul etmiştir. Örnek: *Gazetenin sigortadan para almasını sağlayan raporun altında uzman olarak onun imzası bulunuyordu.*

ekspertiz : Fransızca ekspertise. "Uzmanlarca (eksperlerce) yapılan inceleme, keşif, muayene" anlamında ticarî hayatta kullanılan bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz **uzman incelemesi** sözünü önermektedir.

Ekspertiz raporu tamlamasında da bu söz yer almaktadır. Bunun içinse önerimiz **uzman raporu**'dur. Örnek: *Uzman raporlarında hasarın kısmî olduğu, hatta bazı makinelerde hiç hasar bulunmadığı belirtiliyordu.*

ekstrem : Fransızca extréme. Bu Fransızca kelime dilimizde uzun zamandan beri kullanılagelmektedir. Kurulumuz ekstrem sözü yerine, **aşırı** veya **uç** kelimelerinin uygun birer karşılık olduğu görüşündedir.

e-mail : İngilizce electronic mail. "Bilgisayarlar veya bir ağ içindeki belli gönderim merkezleri arasında elektronik bilgi iletişimi" anlamındaki bu kelime için basın yayın organlarında bir kısım yazarlar **e-posta** terimini kullanmaktadırlar. Kurulumuz bu kelime için *elektronik mektup*'tan kısaltılan **elmek** sözünün uygun bir karşılık olduğu görüşündedir. Örnek: *Geliştirilen bu sistemle otomobil kendi yönünü kendisi bulmakla kalmayıp sürücüsüne gelen elmekleri sesli olarak okuyor.*

enformasyon : Fransızca information. "Danışma, tanıtma, haber alma, haberleşme" anlamlarında Türkçede kullanılan bu kelimeye Kurulumuz, **bilgilendirme** karşılığını teklif etmektedir. Örnek: *Türkiye Internet bilgilendirmesinde oldukça ileri bir seviyede.*

enjeksiyon : Fransızca injection. Tıp alanında "iğne yapma, iğne vurma" anlamına gelen bu söz, dilimizde "sokma, sürme, akıtma, katma" gibi değişik anlamlarda da kullanılmaktadır. Kurulumuz, bu sözün ekonomideki anlamı için **akıtma** karşılığını önermektedir. Bunun dışında tıptaki kullanım zaten **iğne yapma, iğne vurma** biçiminde karşılanmış ve dile yerleşmiştir. Örnekler: *Borsanın gerilemeye başladığı ortamda, piyasaya önemli ölçüde para akıtması yapıldı. Piyasalara bu hafta yaklaşık 30 trilyon lira akıtılacak.*

enstalâsyon : Fransızca installation. Dilimizde son zamanlarda sık kullanılmaya başlayan bu söz daha çok "tesis etme, döşeme, yerleştirme" anlamıyla geçmektedir. Kurulumuz bu söz için **yerleştirme** karşılığını önermiştir. Örnek: *Sanatçı, 1968'den bu yana yerleştirme tekniği ile çalışmalar üretmeye başladı.*

epikriz : İngilizce epicrisis. Tıp alanında kullanılan bir terim olan bu kelime için Kurulumuz, **çıkış özeti** karşılığının kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Nöroloji servisi Şefi Prof. Dr. H. Forta'nın da imzasının bulunduğu çıkış özetinde, yüzünün sağ tarafı ile sağ bacağındaki uyuşma nedeniyle servise yatırılan sanatçının gırtlak kanseri tedavisi gördüğü de belirtiliyor.*

episot : Fransızca épisode. "Bir roman veya hikâyede ikinci derecede bir olay" anlamında dilimizde kullanılan bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **dilim** kelimesini önermiştir. Örnek: *Oyunun dokuzuncu dilimindeki konuşmaları daha canlı bir biçimde değiştirmiş.*

eskalâsyon : Fransızca escalation. Türkçede daha çok "fiyatlarla ilgili olarak yükseltme, artırma" anlamlarında kullanılan bu söz için Kurulumuz, **tırmanış** karşılığını önermektedir.

eskort : Fransızca escort. Bu söz "koruma, muhafız takımı" anlamındadır. Dilimizde ise daha çok "güvenlik amacıyla ilgiliyi takip eden araç" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz bu söze karşılık olarak **koruma aracı** kelimesini önermektedir. Örnek: *Tören alanına hareket eden başbakana koruma araçları eşlik etti.*

esoterik : İngilizce esoteric. Daha çok astroloji alanında kullanılan bu kelime belirli bir grup tarafından anlaşılan veya onlara hitap eden "özel, anlaşılması zor, gizli her türlü bilgi" anlamındadır. Kurulumuz, bu sözün sıfat ve isim olarak kullanıldığını göz önünde bulundurarak, isim durumunda (bir akımı, bir dalgayı ifade edecekse) **gizlem,** sıfat durumunda ise **gizlemli** kelimelerini önermektedir. Örnekler: *İnsanların doğumunda yıldızların çizdiği tabloyu esas alarak hayatı yorumlayan astroloji, insanların en yakından takip ettiği gizlem dalıdır. Batı insanının Uzak Doğu'nun gücünü doğadan alan gizleme yani sihirli yöntemlere olan merakının gün geçtikçe arttığı belirlendi.*

espionnage : Batı dillerinden dilimize geçen ve arada bir kullanılmaya başlanan bu söz yerine Kurulumuz, **casusluk** veya **çaşıtlık** kelimelerinin uygun birer karşılık olduğu görüşündedir.

Dilimizde bu sözün yanında bir de **kontrespiyonaj** kelimesi bulunmaktadır. Bu söze karşılık olarak ise **karşı casusluk** kelimesi kullanılmalıdır. Örnek: *Onun, örgütün müsteşar yardımcılığına veya Karşı Casusluk Dairesi Başkanlığına atanacağı öğrenildi.*

establishment : İngilizce establishment (kurum, müessese, mağaza; ileri gelenler). Gazetelerde sıkça rastladığımız establishment, her ne kadar **kurum, ileri gelenler, seçkinler, egemen güçler, kodamanlar** anlamlarının hepsini içeriyorsa da bazı yazarların kelimeyi tam olarak hangi anlamıyla kullandıkları anlaşılamamaktadır. Dolayısıyla hangi anlam kastediliyorsa o kelime söylenmelidir.

estamp : Fransızca estampe. "Metal, tahta vb. maddeler üzerine kazıldıktan sonra basılan resim" anlamına gelen bu kelime için Kurulumuzun önerisi **oyma baskı**'dır. Örnek: *Oyma baskı tekniği, XV. yüzyılın başında tahta ve bakır üzerine gravür şeklinde ortaya çıkmıştır.*

eşelmobil : Fransızca échell mobille. Dilimizde "üretilen mal ve değerlerin iniş çıkışına göre tespit edilen ücret ödeme sistemi" anlamında kullanılan bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **değişken ölçü** karşılığını önermektedir. Örnek: *Bu yılın bütçesinin denk bir bütçe olacağını ileri süren bakan, çalışanların maaşlarının dolar üzerinden sabit olarak değişken ölçü siste-*

miyle ödeneceğini bildirdi.

etap : Fransızca étape. "Bir yarışın belirli bir uzaklığı kapsayan bölümlerinden her biri" anlamına gelen bu söze karşılık olarak Kurulumuz, kullanım yerine göre **adım, basamak,** sporda ise **konak** kelimelerini teklif etmektedir.

Euro : Avrupa Birliği'nin ortak para birimi. Kurulumuz bu kelimenin Türkçe telâffuzunda ortaya çıkacak olan sorunları göz önüne alarak **Avro** söyleyişini benimsemiştir.

eyeliner : İngilizce eye-liner. *Göz* ve *hat* anlamlarına gelen ve iki sözden oluşan bu birleşik kelime bir kozmetik terimi olarak dilimize girmiştir. Kurulumuz, bu yabancı kelimenin **göz kalemi** sözüyle karşılanmasını önermektedir.

factoring : İngilizce factoring. "İhracatçının ihracattan doğan alacaklarının büyük bir bölümünün malın yüklenmesinden hemen sonra, kalan kısmının ise para malı alandan tahsil edildiğinde bir aracı banka tarafından ödenmesini sağlayan kredi veya yatırım tekniği." Kurulumuz factoring sözüne karşılık olarak kullanım yerine göre **aracı** (kurum veya şirket) ve **aracılık** sözlerini önermektedir. Örnekler: *Bankanın sahibi, aracılık alanında faaliyet gösteren 10 milyar lira sermayeli bir şirket kurdu. Banka, aracı şirketlerin hesaplarına müdahale edemiyor.*

fauna : Lâtince. "Belirli bir bölgede yetişen her türlü hayvanın hepsi" anlamında kullanılan bu söz için daha önce "direy" sözü önerilmiş, ancak tutunamamıştır. Kurulumuz, bu ayki toplantısında fauna sözüne karşılık olarak **hayvan varlığı** kelimesini önermiştir. Örnek: *Van Gölü çevresinin hayvan varlığı çeşitlilik gösterir.*

fermantasyon : Fransızca fermantation sözü

"mayalanma" demektir. Organik maddelerin bazı mikroorganizmalarca salgılanan enzimler etkisiyle uğradığı değişikliktir. Bu söz için Kurulumuz, dilimizde zaten var olan **mayalanma** sözünün kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Yoğurtta bulunan süt şekerinin, midede mayalanmaya uğramadan bağırsaklara geçtiği ve kokuşma yapan mikroorganizmaların gelişmesini engelleyerek insan ömrünü uzattığı bildirildi.*

figürasyon : Fransızca figuration. "Bir şeyi belirli bir şekle sokma, hareketi figürlerle sunma, sembollerle anlatma" anlamlarında olan bu kelime için Kurulumuz, **biçimleme** karşılığını önermiştir.

filibustering : Bir politika terimi olan ve İngilizceden dilimize giren filibuster, "bir kanunun kabul edilmesini önlemek için, konuyla hiç ilgisi olmayan konuşmalar yaparak kürsüyü işgal etmek" anlamını taşımaktadır. Dilimizde bu tür davranışlar için engelleme kelimesi kullanılmaktadır. Kurulumuz, **engelleme** karşılığının uygun olacağı görüşündedir. Örnek: *ABD Senatosunun en meşhur engelleme örneklerinden ilki 1935 yılında Franklin Roosevelt'in başkanlığı sırasında yaşanmış.*

filtre : Fransızca filtre. "Karışmış hâlde bulunan maddeleri birbirinden ayırmaya yarayan alet, süzgeç veya objektifin önüne takılan ve renk tonlarını ayarlamaya yarayan cam" anlamındaki bu söz için Kurulumuzun önerisi, **süzek**'tir. Örnekler: *Çay makinemiz üstün Swiss Gold süzeği ile son derece ekonomik ve kullanışlıdır. Baca bağlantısı olmayan evler için karbon süzek takabilme imkânı vardır.*

finansman : Fransızca financement. Ekonomi alanında kullanılan bu söz, "bir girişimin işleyebilmesi, üretilebilmesi için gerekli olan para ve krediyi sağlama işi" olarak tanımlanır. Kurulumuz bu söz için, **para**

desteği karşılığını önermiştir. Ancak bu alanda finansman sözünden başka finans, finansör, finansal, finanse etmek, finanse edilmek gibi başka kullanımlar da vardır. Kurulumuz, bu sözler için de aşağıdaki karşılıkları önermektedir:

finans : maliye, malî işler, para işleri.

finansal : malî.

finanse edilmek : parayla (paraca) desteklenmek.

finanse etmek : parayla (paraca) desteklemek.

finansör : para destekçisi, malî destekçi.

Örnekler: *Türkiye'nin sorumlulukları söz konusu olduğunda projelerin para desteği aksatılmadan karşılanacaktır. Yabancı şirket 3 milyarı bulan para desteğini temin etti. Biz şirketin en büyük para destekçisiydik.*

fizyoterapi : Fransızcadan dilimize giren, "hastalıkları su, ışık, ısı, hava ve elektrik gibi fiziksel yöntemlerle tedavi" anlamındaki fizyoterapi için Komisyonumuz **fizik tedavi** karşılığının kullanılmasını uygun bulmaktadır.

fizyoterapist : fizik tedavi uzmanı.

flash-back : İngilizceden imlâsı ve telâffuzu ile dilimize mal edilmeye çalışılan ve "geçmişteki bir olayı, gösterilen olay arasında yeniden veren sinema çekimi" anlamına gelen bu kelime için Kurulumuz, **geriye dönüş** sözünü önermektedir ve bunun flash-back'ı karşılayacağı kanaatindedir. Örnek: *Önceki gün ekranda şu "Yukarıdakiler"i izlerken birden zihnimde bir geriye dönüş olayı yaşadım.*

flora : Lâtince. "Belirli bir bölgede yetişen bitkilerin hepsi, bitki örtüsü" anlamında kullanılan bu söz için daha önce "bitey" kelimesi önerilmiş, ancak tutunamamıştır. Kurulumuz, flora için **bitki varlığı** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Türkiye'deki dağların bitki varlığı üzerinde çeşitli araştırmalar yapılmış, büyük bir bölümü de yayımlanmıştır.*

forex : İngilizce "for an exchange" sözünün kısaltılmış şekli olan bu kelime "yabancı para" anlamındadır. Forex şeklinde kullanılması dilimize aykırıdır. Türkçemizde zaten **döviz** ve **yabancı para** karşılıkları bulunmaktadır.

format : İngilizce format. "Boyut, ölçü, kitap boyutu" anlamında dilimizde kullanılan bu söz için Kurulumuz, **boyut** veya çokluk ekiyle **boyutlar** kelimelerini önermektedir. Örnekler: *Masrafı ve maliyeti düşünerek daha ucuz boyutları seçiyorlar. Gazetenin bu boyutlarla çıkması ek masraflar gerektiriyor.*

formel-enformel : Fransızcadan dilimize giren ve genellikle eğitim alanında kullanılan bu kelimelerden formel, "resmî, usule uygun; biçimsel, şeklî" anlamını taşımaktadır. Kurulumuz bu söz için **biçimsel** veya **şeklî** karşılığının uygun olacağı görüşündedir. "en-" ön ekiyle kurulmuş olan "enformel" içinse **biçimsel** (veya **şeklî**) **olmayan** ve eğitim alanındaki kullanımı için de **resmî olmayan eğitim** karşılıklarında görüş birliğine varılmıştır. Örnekler: *Bilim Merkezi bir müze değil, biçimsel anlamda okul da değil; ama gerçek anlamda bir öğrenme merkezi. Günümüzde okul dışı resmî olmayan eğitim giderek daha fazla önem kazanıyor.*

forward : İngilizce forward. Bankacılıkta "vadeli işlemler için uygulanacak olan döviz kuru" anlamına gelen bu kelime için Kurulumuz, **vadeli döviz ticareti** sözünü önermektedir. Örnekler: *Vadeli döviz ticareti konusunda çok şey söylendi ve yazıldı. Merkez Bankasının vadeli döviz ticareti işlemlerine başlaması,*

piyasadaki kurlar üzerinde baskıyı azalttı.

fotokopi : Fransızca photocopie. Bu söz, *Türkçe Sözlük*'te "bir yazı, kitap veya biçimin fotoğraf yoluyla kopyasını çıkarma, tıpkıçekim" şeklinde tanımlanmıştır. Kurulumuz bu söz için daha önce önerilmiş olan **tıpkıçekim** kelimesinin uygun bir karşılık olduğu görüşündedir.

fragman : Fransızca fragment. Bir sinema terimi olan bu kelimeyi *Türkçe Sözlük,* "bir sinemada bir sonraki programı, filmi tanıtmak için o programdaki filmden gösterilen örnek parçalar, tanıtma filmi" şeklinde tanımlamaktadır. Kurulumuz, bu kelimeye karşılık olarak günlük konuşma dilinde de sıkça geçen **parça** sözünün kullanılmasına karar vermiştir. Örnek: *Seyirci parçaya bakarak gelecek film hakkında bilgi sahibi olur.*

free-shop : İngilizce free shop. Özgün imlâsıyla dilimize giren bu söz için Kurulumuz, **gümrüksüz mağaza** karşılığını önermektedir. Örnek: *Esenboğa Hava Limanındaki gümrüksüz mağazalardan dostlarıma çeşitli hediyeler aldım.*

gardıfren : Fransızca garde-frein. Fransızcadan dilimize geçmiş ulaşımla ilgili bir sözdür. "Trenlerde vagon frenlerini işleten kimse" anlamına gelen bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **fren görevlisi** veya **frenci** kelimelerini önermektedir.

garnitür : Fransızca garniture. Uzun zamandan beri dilimizde varlığını sürdüren garnitür sözü, yalnız et ve balık gibi asıl yemeğin yanını süslemek veya tamamlamak için eklenen sebze, patates gibi yiyecekler anlamına gelmez. Bu söz, herhangi bir şeyi ona uygun nitelikte tamamlayan nesneler için de kullanılır.

Kurulumuz, bu söz için iki karşılık önermektedir: Yiyecek söz konusu olduğunda **yanlık,** giyecek ve benzeri şeyler söz konusu olduğunda **bezenti.** Örnekler: *Özellikle yaz aylarında yanlıkların çabuk bozulduğunu unutmayalım. Şu yemeğe biraz da yanlık katalım.*

grado : İtalyancadan dilimize giren bu kelimeyi *Türkçe Sözlük* şu şekilde tanımlamaktadır: 1. *kim.* Bir sıvının içindeki alkol derecesi. 2. *mec.* Derece. Kurulumuz bu kelimenin kimya alanındaki kullanımı için **derece;** mecazî anlamdaki kullanımı için de **düzey, seviye** karşılıklarının uygun olacağı görüşünde birleşmiştir. Örnek: *Uran, başkentteki eylemin anlamını vurguluyor. Bu uran aynı zamanda sekiz yıllık temel eğitime karşı çıkan kafanın düzeyini de vurguluyor.*

gurme : Fransızca gourmet. "Yemekten ve içkiden anlayan, bunların tadına varabilen kimse" anlamında dilimizde kullanılan bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz **tatbilir** sözünü benimsemiştir. Örnek: *Etap Marmara Oteli'nde düzenlenen yemekte ünlü tatbilir ustaları bir araya geldiler.*

handling : İngilizceden dilimize geçen bu söz daha çok havacılık alanında kullanılmaktadır. Kurulumuz handling kelimesine karşılık olarak dilimizde kullanılmakta olan **yer hizmetleri** sözünün kabul edilmesini kararlaştırmıştır. Örnek: *Hava şirketi, müşterilerine daha iyi hizmet verebilmek için bu yılın Mart ayından itibaren Atatürk Hava Alanında yer hizmetlerini kendi bünyesinde yapmaya başlayacak.*

happy-hour : İngilizce happy (mutlu, neşeli) ve hour (saat) sözlerinden oluşan bu birleşik kelime Türkçede "çeşitli mağazalarda ve barlarda günün belirli saatlerinde yapılan fiyat indirimi" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz bu söz için **indirim saatleri** karşılığını teklif etmektedir.

hedging : İngilizce hedge fiilinden türetilmiş olan bu kelime bir bankacılık terimi olarak kullanıl-

maktadır. Bu söz "bir malda veya bir menkulde gelecekte ortaya çıkacak fiyat değişikliklerine karşı korunmak amacıyla vadeli bir sözleşme yapılması" anlamındadır. Kurulumuz hedging için dilimizde var olan **koruma** kelimesinin kullanılmasını önermektedir. Örnekler: *Beliren herhangi bir riski düşürmek için bir başka araca yatırım yapma bir tür korumadır. Seminerin konularını, en uygun döviz yöntemi politikasının oluşturulması, döviz devri ve koruma oluşturacaktır.*

high-tech : Dilimize batı dillerinden geçen bu söz bir kısaltma yapısında olup "yüksek seviyede uygulanan teknoloji" anlamındadır. Kurulumuz, bu söz yerine **yüksek teknoloji** veya **ileri teknoloji** kelimelerinin kullanılması görüşündedir. Örnek: *Mimarlık olarak yüksek teknolojiye (ileri teknolojiye) sahip olan mağaza, üç kata bölünmüş.*

hijyen : Sağlıkla ilgili olarak Fransızcadan dilimize girmiş olan bu söz "sağlık bilgisi ve sağlık koruma" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz, bu sözün **sağlık bilgisi** ve **sağlığa uygunluk** kelimeleriyle karşılanabileceği görüşünde birleşmiştir.

hijyenik : sağlığa uygun, sağlıklı, sıhhî.

hinterland : Almancadan dilimize giren bu kelime "iç bölge, art bölge" anlamını taşımaktadır. Kurulumuz, daha önce de önerildiği gibi **art bölge** karşılığının kullanılmasını uygun görmektedir. Örnek: *İzmir aynı zamanda yalnız Türkiye veya Akdeniz çevresinde değil belki de dünyada art bölgesi en geniş ve en güzel yerleşim birimidir.*

IQ : İngilizce Intelligence quotient kelimelerinin kısaltması olan ve "zekâ bölümü, ölçülmüş zekâ derecesini gösteren rakam" anlamında dilimizde kullanılan IQ için, okuyucularımızdan sayın Türker Bıyıkoğlu'nun teklif ettiği **zekâ düzeyi** (kısaltması: **ZD**) karşılığı

Kurulumuzca da benimsenmiştir. Örnek: *Aslında bu kitabı alıp okuyanların zekâ düzeyi 40'tan çok daha düşük.*

ıskonto : İtalyanca sconto. Ticaret hayatımızda kullanılan bu söz için Kurulumuz **indirim** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunu belirlemiştir. Ticarî senetler söz konusu olduğunda ıskonto karşılığı olarak **kırdırma** sözünün kullanılabileceği Kurulumuzca önerilmektedir. Örnekler: *Mal sahibi pazarlıkta bize epeyce bir indirim yaptı. Senetler bankalara kırdırmalı olarak satılacak.*

ice-tea : İngilizce özgün imlâsıyla dilimizde kullanılan bu söz, "soğuk ikram edilen bir tür çay" anlamındadır. Kurulumuz bu söz için **buzlu çay** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir.

idefiks : Fransızcadan dilimize geçen ve "kişinin etkisinden kendisini kurtaramadığı yersiz, saçma düşünce, sabit fikir" anlamına gelen bu sözün **saplantı** veya **sabit fikir** kelimeleriyle karşılanması Kurulumuzca uygun görülmüştür.

idol : Fransızca idole. "İnsanın kayıtsız şartsız bağlandığı, taparcasına sevdiği şey, nesne" anlamındaki bu söz dilimizde daha çok "kendilerine karşı duyulan aşırı sevginin bir ifadesi olarak yapılan, insan veya insanüstü güçlere sahip olduğuna inanılan cisim, heykel, tanrıça" anlamında kullanılır. Kurulumuz idol yerine dilimizde var olan **put** veya **mini put** kelimelerinin kullanılabileceği görüşündedir. Örnek: *Sonuçta hepimiz bize bu hayat kültürünü veren putlarımıza (mini putlarımıza) sadığız.*

illüstrasyon : Fransızca illustration. Bu söz dilimize "resimle süsleme" veya "kitap içindeki bir yazıyı açıklayan veya süsleyen resim" anlamlarıyla geçmiştir. Yabancı Kelimelere Karşılık Bulma Kurulu bu ayki

toplantısında illüstrasyon için **bezeme** ve **resimleme** sözlerini önermiştir. Aynı kökten gelen **illüstratör** kelimesine karşılık olarak ise Kurulumuz, **bezeyici** ve **resimleyici** sözlerinin uygun olduğu görüşündedir. Bu arada dilimizde zaman zaman kullanılan ve yukarıdaki Fransızca kelimelerle kökteş olan **illüstratif** sözü vardır. Bunun için de önerimiz **bezekli**'dir.

illüzyon : Fransızca illusion. Yanlış algılama ve duyu yanılması. Eskiden bu kavram *galatıhis* sözüyle karşılanırdı. Var olan nesne veya canlıyı yanlış veya değişik olarak algılama demektir. Bu söz için Kurulumuz, dilimizde zaten var olan **göz bağcılık** kelimesinin kullanılmasını önermekle birlikte, geçeceği yere göre **yanılsama, yanılmaca** sözlerinin de bu kavramı karşılayacağını belirtmektedir. Örnek: *Deniz altı dünyasının zengin ve şaşırtıcı hayatında renkli yanılsamalar üreten desenler insanı çeşitli yorumlara götürüyor.*

illüzyonist : Fransızcadan dilimize geçen ve illüzyon kelimesiyle kökteş olan bu isim dilimizde doğrudan *göz bağcı* sözüyle karşılanmıştır. Bu sebeple Kurulumuz da bu söz için **göz bağcı** kelimesinin kullanılmasını önermektedir.

indikatör : Fransızca indicateur. "Gösterici, belirtici, haber verici, kılavuz ve gösterge" anlamlarını taşıyan bu söz için Kurulumuz **gösterge** karşılığını önermektedir.

inline skate : İngilizce olan bu söz *line* "çizgi, hat", *skate* "paten" kelimelerinden oluşmaktadır. *In* ise "içinde" anlamını veren İngilizce bir şekildir. Bu söz özel olarak yapılmış ayakkabıların altına yerleştirilmiş krampona benzeyen bir sıra tekerlekle kayılarak yapılan bir spor dalının adıdır. Kurulumuz bu söz için **kaykaç** kelimesini türetmiştir. Örnekler: *Ankara'da yaşları 14-20 arasında değişen 15 kadar genç, kaykaç adlı spordan büyük zevk alıyorlar.*

insider : İngilizceden dilimize geçen bu söz, bir bankacılık terimi olup "içinde bulunduğu konum sebebiyle bir şirket hakkında halkın bilmediği ancak şirket hisse senetlerinin fiyatlarını etkileyebilecek hassas bilgilere sahip olan kişi" anlamına gelir. Kurulumuz bu söz için dilimizde zaten var olan **iç hissedar** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunu kabul etmiştir. Örnek: *Bilginin hemen kâra dönüştürüldüğü para piyasasında iç hissedarlık iddiaları son zamanlarda arttı.*

irredantizm : Fransızca irredentisme. Fransızcadan dilimize giren bu kelime "dil, gelenek, görenek ve çeşitli kültür değerleri bakımından bir birlik gösterdiği hâlde, ana yurt dışında kalmış halkın yaşadığı toprakları ana yurt sınırları içine almak düşüncesini temel alan akım" olarak tanımlanabilir. Kurulumuz, bu söz için **kurtarımcılık** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Bu kelimenin kullanılışına F.R. Atay'ın *Çankaya* adlı eserinden alınan şu cümleyi örnek olarak verelim: *Mustafa Kemal'in düşündüğünün tam aksine ihtilâlciler, halkı kazanmak için çoktan kaybettiğimiz Girit'i Yunanistan'a vermemek, Bosna-Hersek'i Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'ndan geri almak, Bulgaristan'ı tanımamak gibi bir kurtarımcılık edebiyatı tutturmuşlardı.*

irrite etmek : Fransızca "irrité" ismine "etmek" yardımcı fiili getirilerek yapılan bu söz, "tahrik etmek, sinirlendirmek, kızdırmak, tahriş etmek" gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Kurulumuz bu sözün, **kızdırmak** kelimesiyle karşılanacağı görüşündedir. Yerine ve kullanımına göre **öfkelendirmek, sinirlendirmek** fiilleri de irrite etmek için uygun karşılıklardır.

Bu sözün **irrite edici** biçimindeki kullanımına da rastlanmaktadır. Bu durumda irrite edici yerine **kızdı-**

rıcı, öfkelendirici, sinirlendirici kelimeleri kullanılmalıdır. Örnek: *Son olarak durup dururken başlattığı bu yeni âdet olağanüstü kızdırıcıdır (öfkelendiricidir, sinirlendiricidir).*

izolâsyon : Fransızca isolation. "Elektrik akımının olumsuz etkilerini önlemek için iletkeni kauçuk, lâstik, porselen gibi maddelerle kaplama, tecrit etme; ısının gereksiz yerlere dağılmasını önlemek, ses ve gürültülerin belli bir alanda kalmasını sağlamak amacıyla yapıda birtakım önlemler alma" anlamlarında kullanılan bu söze karşılık olarak, daha önceden **yalıtma** ve **yalıtım** kelimeleri önerilmiştir. Kurulumuzun da kabul ettiği bu Türkçe karşılıkların yerine son zamanlarda sık sık izolâsyon kelimesinin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca sözün **izolâtör** şeklindeki türevine karşılık olarak, yine daha önceden teklif edilmiş olan **yalıtkan** kelimesi kullanılmalıdır. Dilimizde **izole etmek** biçiminde de kullanılan bu söz, "tek başına bırakmak, soyutlamak, yalnızlığa terk etmek" anlamına da gelir. Kelimenin bu anlamı için teklifimiz: **soyutlamak.** Örnekler: *Binanın yalıtımı işinde çeşitli plâstik maddeler kullanılacak. Şirket, Sanayi Bakanlığının onayladığı yetki anlaşması ilkelerine uygun olarak tesislerinde, yalıtımda kullanılacak polistiren levha üretimine başlayacak. Bazı ülkeler kendilerini dünyadan soyutlamışlardır.*

jakuzi : "Yıkanmak, sağlıklı kalmak amaçlarıyla evlere yerleştirilen bir tür havuz" anlamındaki bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **sağlık havuzu** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Norveç'ten gelecek villâların buharlı hamamı ve sağlık havuzu yokmuş.*

jalûzi : Fransızca jalouise. "Şerit biçiminde metal veya plâstik levhalardan yapılmış, perde gibi pencerelere takılan düzen" anlamında olan bu söz için Kurulumuz, **şerit perde** karşılığını önermektedir. Örnek: *Pencerelere takılan şerit perdeleri temizlemek gerçekten zor.*

jenerasyon : Fransızca generation. "Doğuş, soy, nesil" anlamlarına gelen bu söz bitki ve hayvan üremeleri için de kullanılır. Kurulumuz, jenerasyon sözüne gerek bulunmadığı; **kuşak, nesil** kelimelerinin yeterli olduğu görüşündedir. Örnekler: *Onu bizden önceki kuşak daha iyi tanımış. Sun'î ışık altında büyüyen farelere ilk nesilde hiçbir şey olmuyor. Dördüncü nesilden sonra farelerin güçsüzleştiği gözleniyor.*

jenerik : Fransızca générique. Dilimizde daha çok sinema alanında kullanılan bu söz "bir filmde emeği geçenlerin adlarını, filmin yapımıyla ilgili bilgileri içine alan ve filmin başında (bazen sonunda) sunulan liste" anlamındadır. Kurulumuz bu söz için, **tanıtımlık** veya **tanıtma yazısı** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Filmin tanıtımlığını kaçırmış, ortalarında bir yerde seyretmeye başlamıştım.*

joystick : İngilizce joystick. Bilgisayar alanında ve uçaklarda "kumanda kolu" anlamında kullanılan bu söz için Kurulumuz, **yönetme kolu** kelimesini karşılık olarak önermiştir. Örnek: *Pilotlar, bu uçakta direksiyon benzeri kumanda yerine koltuklarının yanında bulunan yönetme kolunu kullanıyorlar.*

kadük : Fransızca caduc. "Değerini önemini yitirmiş, eskimiş" anlamında olan bu kelime kadük olmak biçiminde de dilimizde kullanılmaktadır. Kurulumuz, kadük sözüne karşılık olarak **düşmüş** keli-mesini önermektedir.

kadük olmak : düşmek, düşmüş olmak.

Örnekler: *Aylardır sırada bekletilen kanun teklif ve tasarılarını görüşmeye başlayarak seçim teklifini*

düşmüş hâle getirecek. Süresinde görüşülmediği için teklifimiz düşmüş oldu.

kalifikasyon : Fransızca qualification. "Ustalık kazanma, vasıflı, nitelikli olma" anlamlarında dilimizde kullanılan bu söz için Kurulumuzun önerisi **niteliklilik, vasıflılık**'tır. Sıfat olarak geçen **kalifiye** içinse **nitelikli, vasıflı** sözleri uygun birer karşılıktır. Örnek: *Bu ünlü şirketin niteliklilliğinden (vasıflılığından) kolay kolay vazgeçilemez.*

kalitatif : Fransızca qualitatif. Fransızcadan dilimize geçen bu söz, kaliteye ilişkin, kaliteye dair anlamlarıyla sıfat olarak yer yer kullanılmaktadır. **Kalite** (Fransızca qualité) dilimizde **nitelik** kelimesiyle karşılanır. Buna bakarak kalitatif için, **niteleyici** karşılığını öneriyoruz. Örnek: *Niteleyici araştırma, küçük denek grupları ile yapılan söyleşileri kapsıyor.*

kantitatif : Fransızca quantitatif. Fransızcadan dilimize geçen bu söz "kemiyete, niceliğe ilişkin, niceliğe dair" anlamlarıyla sıfat olarak zaman zaman kullanılmaktadır. Fransızca **quantité** dilimizde **nicelik** diye karşılanmıştır. Dolayısıyla Kurulumuz, kantitatif kelimesinin karşılığı olarak **niceleyici** sözünü önermektedir. Örnek: *Niteleyici araştırma konusunda uzman ve deneyim sahibi olan firma, niceleyici araştırmalar konusunda da her türlü ihtiyaca cevap verecek bir yapıya sahip.*

kartvizit : Fransızca carte de visite. İki sözden oluşan bu Fransızca kelimenin Türkçedeki kullanımı epeyce yaygındır. Son dönemlerde daha sık kullanılmaya başlanan bu kelime için Kurulumuz, **tanıtma kartı** sözünü önermiştir. Örnek: *Mağazanın bu zengin tanıtma kartı, gelişmiş ülkelerde siyasetin ve kültürün nasıl vasıflı elemanlarca yürütüldüğünün bir göstergesidir*

kemoterapi : Tıp alanında kullanılan ve "kimya ile tedavi" anlamına gelen bir terimdir. Kurulumuz bu kelimeye karşılık olarak **kimyasal (kimyevî) tedavi** sözünün uygun olacağı görüşündedir: Örnek: *Uzmanlar şimdi içerik ve etki açısından kafeine benzeyen, ancak sinir sistemi üzerinde etkili olmayacak, yapay bir madde üzerinde çalışıyorlar. Söz konusu maddenin bulunması hâlinde hem ışın tedavisi, hem de kimyasal tedavi süreci daha etkili hâle getirilebilecek.*

kitsch : Almanca kitsch. Bu söz de özgün imlâsıyla dilimizde kullanılmaya başlanan sözlerdendir. *Almanca-Türkçe Sözlük* bu kelimeyi "ilkel yollardan duyguları harekete geçirmek isteyen sözde sanat eseri; sanat değeri olmayan değersiz eser, bayağı şey, zevksizlik" şeklinde tanımlamaktadır. Kurulumuz, bu söze karşılık olarak **bayağı, bayağılık, zevksizlik** kelimelerinin uygun olduğu görüşündedir. Örnek: *Görüntüsünden ve dilinden bayağılık akıyor, emme basma tulumbalar bile ondan daha estetik.*

klon : İngilizceden dilimize girmiş olan ve bitki bilimi ile hayvan bilimi alanlarında kullanılmakta olan bu kelime, "bölünen bir bitkiden meydana gelen bitkiler; özel bir işlem ile nüvesi faal duruma getirilmiş hücrelerden meydana gelen ve birbirine benzeyen canlılar grubu" anlamını taşımaktadır. Kurulumuz bu kelime için **kopyalama** karşılığının uygun olduğu görüşündedir: Örnek: *Enstitünün deneylerinde dünyaya gelen hayvanların, normalden neredeyse iki misli büyük olduğunu söyleyen yetkili, kopyalanan koyunların 4,5 yerine 9 kilo geldiğini açıkladı.*

klonlamak : kopyalamak.

kokpit : İngilizce cockpit. Pilot kabini. "Gemilerin kıç tarafında bulunan alçak güverte" anlamına da gelir. Bu söze karşılık olarak Kurulumuz **pilot köşkü**

kelimesini önermektedir. Örnek: *Konuk devlet başkanı törenden sonra bir süre F-16'nın pilot köşkünde oturdu.*

kolâj : Fransızca collage. "Elde bulunan her türlü basılı malzemenin bir yüzey üzerine yeni bir kompozisyon oluşturacak şekilde yapıştırılmasıyla elde edilen bir tür resim sanatı tekniği." Kurulumuz, **kesyap** kelimesinin kolâj için uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnekler: *Sanatçının resimlerindeki figürler kesyap tekniği ile resme aktarılmıştır. Ödül töreninde öğrenciler, bir kesyap çalışması sergileyerek davetlilerce alkışlandılar.*

kombinasyon : Fransızca combinaison. Dilimizde "Bir işi başarıya ulaştırmak için alınan önlemler, düzenleme" anlamında kullanılan bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **birleşim** kelimesini önermektedir. Örnekler: *Tablo birçok canlı renk birleşimine sahipti. Rejimi daha da yıpratmadan bazı birleşim önerileri değerlendirilmelidir.*

kombine : Fransızcadan dilimize girmiş olan bu kelime genel dilde "birleştirmek, karıştırmak, bir araya getirmek" anlamlarını taşımaktadır. Ayrıca askerlik, sinema, tiyatro ve spor alanlarında da kullanılmakta olan bir terimdir. Kurulumuz kelimenin genel dildeki kullanımı için **birleşik** veya **toplu** karşılıklarını önermektedir. Ayrıca sinema, tiyatro ve spordaki **kombine bilet** için; **toplu bilet,** spordaki kullanımları için **kombine akın, kombine yarış** ve **kombine savunma** için; **toplu akın, toplu yarış** ve **toplu savunma** karşılıklarının kullanılmasını uygun görmektedir. Örnek: *Mersin Termik Santralinin iyileştirilmesi, santralin kapasitesini artırmak amacıyla doğal gaza çevrimli birleşik yakıt sistemli olarak yapılacak.*

konjonktivite : Fransızca conjonctivite. Tıp dalında kullanılan bir terimdir ve "gözde katılgan zar iltihabı, göz ingini" anlamlarında geçer. Kurulumuz, tarihî metinlerimizde geçen ve iltihap anlamına gelen "yangı" kelimesinden yararlanarak **göz yangısı** sözünü karşılık olarak önermektedir. Örnek: *Farkında olmadan gözümüze kaçan bir cisim göz yangısına sebep olabilir.*

konsorsiyum : Fransızca consortium. "Uluslar arası kuruluşların ve bazı hükûmetlerin iktisadî ve malî yardımları yürütmek üzere oluşturdukları ortaklık" anlamında kullanılan bu söze Kurulumuz, **şirketler birliği** karşılığını önermektedir. Örnekler: *Bossa'nın halka arzına Finansbank liderliğinde 15 üyeli bir şirketler birliği aracılık edecek. Türk firmalarının şirketler birliği oluşturmaları hâlinde doğal gaz hattından 300-400 milyon dolarlık bir pay almalarının mümkün olabileceği kaydediliyor.*

konstellâsyon : İngilizce constellation (takımyıldız, burç). Türkçede bu söze karşılık olarak zaten **takımyıldız** kelimesi vardır. Kurulumuz kelimenin mecazî anlamdaki kullanılışına karşılık olarak ise **kümelenme** sözünü teklif etmektedir.

konstrüksiyon : Fransızca construction. "Bir yapıda taşıyıcı nitelikte olan bütün imalât veya bir inşaatta bir araya gelip yapıyı oluşturan ögeler bütünü" anlamlarında geçen bu söze, daha önce önerilmiş olan **yapı** kelimesi uygun bir karşılıktır. Örnekler: *Şirketimiz, sağlıklı bir uyku için sağlam çelik yapı ve dolgu malzemesiyle beslenmiş yatakları piyasaya çıkaracak. Bu gökdelenleri çelik yapı ayakta tutuyor.*

konteyner : İngilizce container. Bu kelime *Türkçe Sözlük*'te "ticaret eşyalarını taşımak için uluslar arası standartlara göre yapılmış büyük sandık" şeklinde tanımlanmaktadır. Kurulumuz bu kelimeye karşılık

olarak **taşımalık** sözünü önermektedir. Örnek: *Yurt dışından gelirken ev eşyasını bir taşımalık kiralayarak Sirkeci'ye kadar getirmişti.*

korelâsyon : Fransızca corrélation. İki bağlılaşık kavram arasındaki ilişki. Organizmanın değişik yapı, özellik ve olaylarında görülen karşılıklı ilgi. Bu söz son yıllarda para piyasasında çok geçmektedir. Kurulumuz, dilimize Fransızcadan geçen bu sözün karşılığının **ilgileşim** olması gerektiğini kararlaştırmıştır. Örnek: *Türkiye hisselerinin riski, diğer ülkelerdeki riskle düşük bir ilgileşim göstermediğinden bu risk priminin de fazla aşırı olması gerekmiyor.*

kreditör : Fransızca creditor. "Sağladığı bir kredi, mal veya hizmet karşılığında bir para ödenmesini veya bir yükümlülüğün yerine getirilmesini istemeye hakkı olan taraf; ödünç veren (banka)" anlamlarında dilimize geçen bu kelime için Kurulumuz, **kredi açıcı** karşılığını önermektedir. Örnekler: *Kredi açıcı ülkeler gerekli gördükleri takdirde Bosna'nın imarına katılacaklar. Toplam tutarın 800 milyon dolarlık bölümü 36 kredi açıcı kuruluş tarafından dış borç yoluyla karşılanacak.*

krematoryum : Fransızca crématorium. "Ölülerin yakıldığı yer" anlamında dilimize geçen bu kelime için Kurulumuzun önerisi **yakmalık**'tır. Örnek: *Amerika'nın San Antonio eyaletindeki Woodlawn Mezarlığı'nın yakmalığında çalışan görevliler, 181 kiloluk bir cesedi yakmak isteyince yangın çıktı.*

kripto : Yunanca kryptos (saklı). Yunancadan diğer dillere ve dilimize geçen bu söz "gizli, kapalı, muammalı" anlamını taşımaktadır. Komisyonumuz, Türkçedeki kullanımı için **şifreli yazı, saklı yazı** karşılıklarının uygun olacağı görüşünde birleşmiştir. Örnek: *AB ülkelerindeki çok sayıdaki büyük elçi, Ankara'ya değişiklik beklemedikleri konusunda uyarı mektupları ve saklı yazılar gönderdiler.*

kulvar : Fransızcadan dilimize giren bu söz, *Türkçe Sözlük*'te "bazı yarışlarda koşucu veya yüzücünün koştuğu, yüzdüğü yarış şeridi" anlamındadır. Kurulumuz bu kelimenin spordaki kullanımı için **şerit**, mecaz anlamındaki kullanımları için de **yol** ve **çizgi** karşılıklarının uygun olacağı görüşündedir. Örnek: *Sir Paul Mc Cartney, artık klâsik müzik yolunda koşuyor.*

kupür : Fransızca coupure. Daha çok gazete ve dergilerden kesilmiş yazılar için kullanılan bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, **kesik** sözünün uygun olduğu görüşündedir. Bilindiği gibi kupür, bankacılıkta "bir tahvilin parçaları, standart banknot değerinin altında değer taşıyan kıymetli kâğıt" anlamında kullanılmaktadır. Kesik sözü bu anlam için de kullanılmalıdır. Örnekler: *Kesiklerin bölünmesi ortakların aleyhine olabilir. Hisse senetlerinin mevcut kesikleri daha küçük kesiklere bölünecek.*

küratör : İngilizceden (curator) dilimize giren bu kelime "müze veya kütüphane müdürü" anlamındadır. Kurulumuz, bu görevin aynı zamanda koruyucu ve kollayıcı özelliğini vurgulayarak, bu söze karşı **kollayıcı** karşılığının kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Janice Blackburn'ın kollayıcılığını yaptığı çağdaş dekoratif sanat sergisi 6 Şubat tarihinde açılacak.*

labtop : İngilizce lab ve top kelimelerinden oluşan bu söz, küçük, taşınabilir, her ortamda kullanılabilen bir tür bilgisayarın adıdır. Kurulumuz, bu kelimeye karşılık olarak **dizüstü** sözünün uygun olduğunda birleşmiştir. Aslı **dizüstü bilgisayarı** olan bu tamlamanın zamanla, yalnızca **dizüstü** şeklinde tek başına bu bilgisayar türünü anlatarak yaygınlaşacağı beklenmektedir. Örnek: *Dizüstü bilgisayarı için ilk taksiti ya-*

tırdım, şimdi Mercury PC kampanyasına katılacağım.

laser-disc : İngilizceden dilimize geçen ve sinema alanında kullanılan bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuzun önerisi **ışıklı teker**'dir. Örnek: *Ünlü Amerikalı şarkıcının 1994 yılında verdiği konseri Aksanatta ışıklı tekerden izleyebilirsiniz.*

liberasyon : Fransızca liberation. "Bir yükümlülükten kurtulma, özgürlüğe kavuşma" anlamlarında olan bu söz, Türkçede daha çok bir ekonomi terimi olarak kullanılır. "İthalâtı serbest bırakma, sınırlamaları kaldırma" demektir. Bu söz için Kurulumuz, genel anlamıyla **serbestlik,** ticaretteki anlamıyla da **dış ticaret serbestliği** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Bu çok önemli bir karardır ve Türkiye'de dış ticaret serbestliğine geçişin ilk basamağıdır.*

lifting : İngilizce lifting. Bizde daha çok tıp alanında estetik terimi olarak kullanılan bu söz için **gerdirme** kelimesi önerilmiştir. Örnek: *Geçtiğimiz günlerde Berlin'de düzenlenen ve dünyanın en önde gelen estetik cerrahlarını bir araya getiren toplantıların ana gündemini gerdirme konusu oluşturdu.*

limit : Fransızca limite. "Bir şeyin nicelik bakımından erişebileceği en son nokta veya yer." Matematikte ise "değişken bir büyüklüğün istenildiği kadar yaklaşabildiği durağan büyüklük" anlamlarında olan bu söz için Kurulumuz, yerine göre, **uç, sınır** ve **üst sınır** kelimelerinin kullanılabileceğini kararlaştırmıştır. Örnekler: *Bazı ülkelerde demokrasinin sınırları giderek daha yaygın biçimde tartışılmaya başlıyor. Bankalar, müşterileriyle yapacakları sözleşmelerde onların, çekin üzerinde üst sınır belirtilmemişse çekte yazılı bütün meblâğı ödemekten, üst sınır belirtilmişse bu sınıra kadar ödemede bulunmaktan sorumlu tutulmalarını öngörüyor.*

link : İngilizce link. Dilimizde bir bilgisayar terimi olarak "halka, bağ, bağlantı, iletişim dizgesi birliği" anlamlarında kullanılan link kelimesine karşılık olarak Kurulumuz, **ilişim** sözünü önermektedir. Örnek: *İlişim hatlarında ortaya çıkan arıza sebebiyle yayına ara verilmiştir.*

lisans : Fransızca licence. Bu söz dilimizde genel olarak "dört yıl süren üniversite veya yüksek okul öğrenimi" anlamında kullanılır. Bunun yanı sıra ticarî alanda da lisans sözü geçmektedir. "Yurda mal sokma veya yurttan mal çıkarma izni; yabancı bir firmanın malını yurtta üretme izni; sporcuların federasyondan aldığı resmî belge" anlamlarıyla Türkçede geniş bir kullanım alanı bulmuş olan bu kelime için Kurulumuz **yetki belgesi** karşılığını önermiştir. Ticaret ve spor alanında lisans yerine **izin belgesi,** eğitimde ise **yetkinlik** kullanılmalıdır.

Kurulumuz, bu sözün **ithal lisansı, ihraç lisansı, lisans tezi, ön lisans, yüksek lisans** biçimlerinde de kullanıldığını tespit etmiş, bunlar için de **ithal izni, ihraç izni, bitirme tezi, ön yetkinlik, üst yetkinlik** tamlamalarının uygun birer karşılık olduğunda birleşmiştir.

lokal : Fransızca local. Dilimizde daha çok "bir dernek veya kuruluş üyelerinin buluşup oturduğu yer" anlamında kullanılan lokal, coğrafya ve tıp terimi olarak da geçer. Kurulumuz, lokal sözüne karşılık olarak **yerel** ve **mahallî** kelimelerinin uygun olduğunu kabul etmiştir. Tıptaki kullanımı için de **lokal anestezi** karşılığında **sınırlı uyuşturma** sözü önerilmiştir. Bunların dışındaki anlamlar için Kurulumuzun önerileri, **ev, eğlence evi, eğlence yeri**'dir. Örnek: *Amerikan Koleji, bu yılki geleneksel gecesini Bizim Tepe eğlence evinde (eğlence yerinde) yaptı.*

lokalize : Fransızca localisé. **Lokalize etmek, lokalize olmak** biçiminde birleşik fiillerde kullanılan bu kelime için Kurulumuz, fiil olarak **sınırlamak, sınırlandırmak,** isim kullanımı için ise **sınırlandırılmış** sözlerini önermiştir. Örnekler: *Bu iki kuruluşun taşıdığı yolcu sayısı azalmadı ama bir ölçüde sınırlandı. Merkez Bankası IMF'ye verdiği gösterge niteliğindeki aylık ortalama üst sınırlar ile kur sepetinin değeri arasındaki farkı sınırlandırdı.*

maksimalist : dorukçu yaklaşım, aşırı.

maksimizasyon : Fransızca maximisation (azamîleştirme). Dilimizde ekonomi alanında kullanılan bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **en üst seviyeye çıkarma** ve **doruklaştırma** kelimelerini önermektedir.

maksimize etmek : en üst seviyeye çıkarmak, doruklaştırmak.

maksimum (maksimal) : doruk, doruk noktası, en çok, en üst, en yüksek.

maksimum düzey : en üst düzey.

manipülâsyon : Fransızca manipulation. Daha çok ticarî hayatta kullanılan bu söz "piyasada canlanma havası yaratmak, sermaye kesimini ticarete teşvik etmek ve piyasayı etkilemek amacıyla sun'î olarak menkul kıymet alım satımı yapmak" anlamındadır. Kurulumuz bunun için **hileli yönlendirme, hileyle yönlendirme** karşılıklarını önermektedir. Manipülâsyon ayrıca insan için "ustalıkla yapmak, idare etmek" anlamında da kullanılır. Bu durumda **güdümleme** sözü bu kavramı karşılar. Sözün **manipüle etmek** şeklindeki kullanımına karşılık olarak ekonomide **hileyle yönlendirmek,** insan için ise **güdümlemek** kelimeleri kullanılabilir. Örnekler: *Uzman, bu konuda "şirketlerin hileli yönlendirme yapmamaları için SPK özerk olmalıdır." dedi. Borsayı hileyle yönlendirmek isteyenlere, burasının bir kumarhane olmadığını hatırlatmalıyız.*

maraton : Fransızca marathon. 42.195 metrelik en uzun yaya koşusu demek olan bu söz Kurulumuzca, **uzun koşu** olarak karşılanmıştır. Aynı köke dayanan **maratoncu** sözü ise **uzun koşucu** diye karşılanır.

marketing : İngilizce marketing. Ticarî hayatımızda sık geçmeye başlayan "pazarlama hakkında gerekli bilgiye sahip olma; uygun mal, uygun hizmet, uygun fiyat ilkelerinden hareketle satış yapma, hizmet sunma" anlamlarında kullanılan bu söz için Kurulumuz, **pazarlama** teriminin uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Şirket bünyesinde görevlendirilecek olan elemanlara pazarlama konusunda eğitim verilecek.*

market maker : İngilizceden dilimize giren ve borsa alanında kullanılan bu terim "piyasa oluşturan, pazar hazırlayan" anlamındadır. Bu söz için Kurulumuz **piyasa kurucu** karşılığının kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Vadeli işlemler piyasasında, piyasa kurucuları da bulunacaktır.*

meditasyon : Fransızca meditation. "Düşünceye dalma, tasarlama, kurma" anlamına gelen bu söz için Kurulumuz, **derin düşünme** sözünü önermektedir. Örnekler: *Uzak Doğu'da binlerce yıldır uygulanan derin düşünme yöntemi, modern çağın gerginliğiyle baş etmeye çalışanların kurtarıcısı oldu. Avrupa'nın çoğu ülkesindeki genç ve orta kuşak insanlar, derin düşünceyle negatif enerjiden kurtuluyorlar.*

megapol : Yunanca megalopolis. Dilimizde "nüfus artışı yüzünden şehirlerin yayılarak birbirine bitişmesiyle meydana gelen yerleşme alanı, birleşik şehir" anlamında kullanılan bu söz için Kurulumuz, **dev şehir** sözünü önermektedir. Şehir kelimesinin Anadolu'da "şar" biçiminde kısaltıldığı ve çeşitli yerleşim yerleri-

nin adında da bulunduğu hatırlanırsa, dev şehir yanında **dev şar** sözünün de kullanılabileceği bazı Kurul üyelerince ifade edilmiştir.

mega store : Bu kelime Yunanca kökenli mega "büyük, bir birimin milyon katı" ve Amerikan İngilizcesinde geçen "dükkân" anlamındaki store sözlerinden oluşmaktadır. Kurulumuz bu söz için **büyük mağaza** sözünü önermiştir. Örnek: *25. yılını kutlayan Beymen "koşulsuz müşteri mutluluğu" anlayışı çerçevesinde Suadiye'de büyük bir mağaza açıyor.*

metamorfoz : Fransızca metamorphose. Çeşitli bilim dallarında geçen bu söz için Kurulumuzun önerisi **başkalaşma** veya **değişme**'dir. Örnek: *Onun ortaya koyduğu başkalaşma (değişme) insanı şaşkınlığa düşüren türdendir.*

Aynı kökten isim olarak kullanılan **metamorfizm** ise **başkalaşım** veya **değişim** kelimeleriyle karşılanmalıdır.

metraj : Fransızca metrage. Dilimizde "metre olarak uzunluk, metre ile ölçüm" anlamlarında giderek sık kullanılmaya başlanan bu söz için Kurulumuz, **uzunluk** karşılığını önermektedir. Bilindiği gibi bu kelime daha çok sinema alanında **kısa metrajlı film, uzun metrajlı film** şekillerinde geçmektedir. Bu durumda ise **kısa süreli film** ve **uzun süreli film** denmesi gerekmektedir. Örnek: *Atatürk Kültür Merkezinde gösterilecek kısa süreli filmlerin ilgi toplayacağı tahmin ediliyor.*

mikser : İngilizce mixer. "Çeşitli yiyecek maddelerini karıştırmaya yarayan elektrikli alet, karıştırıcı, harç karma aleti, karmaç." Kurulumuz, bu söz için temel işlevden hareket ederek **çırpıcı** karşılığını önermiştir.

minimize etmek : Fransızca minimiser (küçültmek, ufaltmak, önemsiz gibi göstermek) ve Türkçe *etmek* yardımcı fiilinden oluşan ve bilgisayar ile ilgili olarak gündeme gelen bu söz, Kurulumuzca **en aza indirmek** şeklinde karşılanmaktadır. Örnek: *MMX teknolojisi, el bilgisayarlarında ek yer ve yük tutan donanımlara olan gereksinimi en aza indirmeye çalışıyor.*

mizanpaj : Fransızca mise en pages. "Gazete, dergi gibi yayınlarda sayfa düzeni" anlamında dilimizde uzun bir süreden beri kullanılan bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **sayfa düzeni** sözünün kullanılmasının uygun olacağını kararlaştırmıştır. Örnek: *Kitabın sayfa düzeni özenle yapılmış, resimler ve çizimler gerektiği yerlere konulmuştur.*

modem : Fransızca modulateur-demodu-latuer kelimelerinin kısaltması olan *modem*, "uzak yerleşimlere çeşitli iletişim sinyalleri ile bilgi göndermeyi sağlayan cihaz" anlamındadır. Kurulumuz, bu kelime için **çevirge** sözünü önermektedir. Örnek: *Fazladan bir ücret ödemeden kullanılabilecek odaların bu bölümünde büyük boy masa, lâmba, belgegeçer ve çevirge bağlantısı olan bir çalışma koltuğu bulunacak.*

Modemin **faks modem, voice modem** gibi türleri de bulunmaktadır. Bunlar için de Kurulumuz, **belgegeçer çevirgesi, ses çevirgesi** karşılıklarını önermektedir.

modül : Fransızcadan (module) dilimize giren bu kelime bir mimarlık terimi olarak, "bir yapının çeşitli bölümleri arasında orantıyı sağlamak için kullanılan ölçü birimi" anlamını taşımaktadır. Ayrıca, "bir uzay taşıtının yapısı içinde yer alan ve kendi başına hareket edebilen bağımsız bölüm" anlamını da yüklenmiştir. Kurulumuz modül kelimesi için **parça** karşılığını önermektedir. Kelimenin uzaydaki kullanımı için de

yine **parça** sözünün uygun olacağı görüşündedir. Örnek: *Bu yeni biçimlerin, yer değiştirme özgürlüğü bulunan parçalı bir sistemde yüzeyler üzerinde sıralanışı F. Özgür'ün temel kaygısını oluşturuyor.*

modüler sistem : parçalı sistem.

monetarist : Fransızca monétarist. "Parayla ilgili" anlamındaki bu söz, Türkçeye monetarizm biçiminde de girmiştir. Kurulumuz, "ekonomik dengeleri kuran en önemli unsurun para olduğunu savunan akım" anlamındaki **monetarizm** sözü için **paracılık,** monetarist için de **paracı** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Paracı ekonomi modasının hayal kırıklıklarından birini daha yaşıyoruz.*

monitör : Fransızca moniteur. Bu kelime *Türkçe Sözlük*'te "1.Her türlü çalışmalarda yetiştirici: Beden eğitimi monitörü. 2.Televizyonda görüntü ile sesin niteliğini eşleme, görüntü seçimini gerçekleştirme, görüntüyü yayımlama gibi işlerin denetlenmesinde kullanılan alet." anlamlarında geçmektedir. Kurulumuz bu söze karşılık olarak spor alanında **yetiştirici,** ekran için de **mini gösterici** kelimelerini teklif etmektedir. Örnekler: *Beden eğitimi yetiştiricisi. Kayak yetiştiricisi. Mini göstericiler sayesinde arka koltuktaki yolcular da seyahat esnasında film seyredebiliyor.*

montaj : Fransızca montage. Dilimizde genel olarak "bir bütünü oluşturmak için parçaları takıp birleştirme işi" anlamında kullanılan bu söz, sinemacılık alanında da "bir filmin değişik zaman ve yerlerde çekilen bölümlerinin bir bütünlük kuracak biçimde birleştirilmesi işi" anlamında geçer. Kurulumuz bu söze karşılık olarak **takyap** ve **kurgu** sözlerinin uygun birer karşılık olduğu görüşünde birleşmiştir. Örnek: *Parçayı yenisiyle değiştirirken takyapını yetkili servise yaptırınız.*

Bu Fransızca söz dilimizde montaj masası, montaj odası, fotomontaj, monte etmek, montajcı biçimlerinde de kullanılmaktadır. Bunlardan **montaj masası** ile **montaj odası** kelimeleri, **kurgu masası** ve **kurgu odası** sözleriyle karşılanmaktadır. Bu durumda **fotomontaj**'ın karşılığı ise **fotokurgu** olur. **Monte etmek** için dilimizde bulunan **kurmak** fiili çaba gösterildiği takdirde rahatlıkla bu sözün yerini tutar. Kurulumuz, **monte etmek** karşılığı olarak **kurmak** yanında yerine göre **yerleştirmek** fiilinin de kullanılabileceği görüşündedir. "İşi yapan servis elemanı veya uzman" anlamındaki **montajcı** kelimesi için ise önerimiz kullanım alanına göre **takyapçı** veya **kurgucu**'dur.

Bu arada unutmamak gerekir ki, söz konusu bir yabancı söz basında, burada belirtilen karşılıkları dışında çok değişik anlamlarda da kullanılabiliyor. Halbuki bu tür kullanımlar için dilimizde pek çok kelime vardır. Bu yolu seçmeyip kolaya yönelenler aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi montaj sözünü tercih etmekte böylece montaj sözü anlamca -hiç gereği yokken- dallanmaktadır.

Banker sözü, lügatlere monte ediliyor. Uydu yayınlarını izleyebilmek için balkona veya pencereye çanak anten monte etmek yeterli.

Gazetelerden derlediğimiz bu örneklerin ilkinde monte edilmek sözünün yerine *girmek,* ikincisinde ise *takmak, yerleştirmek* fiillerinden birini kullanmak gerekir.

montör : Fransızca monteur kelimesi "takıp kuran, ustabaşı, bir bütünü meydana getiren çeşitli parçaları birleştiren uzman" anlamlarına gelir. Kurulumuz, bu söz için **takyapçı** veya kullanımına göre **takyap ustası** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Bayiler bir mühendis veya mimar, teknik ressam ve bir takyapçı*

istihdam etmek zorundadır.

motto : İtalyanca motto. "İğneleyici söz, özlü söz, parola" anlamlarında kullanılan bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, **ilke söz** kelimesini önermektedir. Örnek: *Batıda müzik ve gösteri dünyasının bir ilke sözü vardır: Gösteri sürmek zorundadır.*

navigatör : Fransızca navigateur. "Uzun yolculuklar yapmış gemici veya usta gemici" anlamına gelen bu söz dilimizde "bir tür yönlendirme aracı" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz, kelimenin bu anlamı için **yönleyici** karşılığını önermektedir. Örnek: *1995'in Mayıs ayından başlayarak Almanya'da Mercedes Benz'in S serisi araçlarından alanlar, isterlerse otomobillerine elektronik yönleyici de taktırabilirler.*

new age : İngilizce new (yeni) + age (yaş, çağ, devir). Dilimizde son zamanlarda bir müzik türünün adı olarak kullanılmaya başlanan bu kelime için Kurulumuz, **çağcıl müzik** karşılığını önermektedir. Örnek: *Türk kökenli çağcıl müzik ustası, ilk albümüyle Almanya'dan sonra Amerika'ya açılıyor.*

new wave : İngilizce new (yeni) + wave (dalga). "Herhangi bir ülkede belirli bir dönemde birdenbire ortaya çıkan genç yönetmenler topluğu" anlamındaki bu kelime bir akım adı olarak dilimizde kullanılmaya başlandığı zaman Türk sinema eleştirmenleri **yeni dalga** karşılığını bulmuşlar. Zamanla bu güzel karşılığın unutularak yerine new wave sözünün kullanılmasını anlamak mümkün değildir. Kurulumuz da bu karşılığı benimsemektedir.

nod : İngilizce node (düğüm). Daha çok tıp ve bilgisayar alanlarında kullanılan bu terim, dilimizde de "düğüm" anlamındadır. Kurulumuz bu kelimenin bilgisayar alanındaki kullanımına karşılık olarak **düğüm,** tıp alanındaki kullanımına karşılık olarak ise yerine göre **yumru** veya **düğüm** kelimelerini kabul etmiştir. Örnek: *Bazı şubelerimizde telekomünikasyon ara birimleri dediğimiz düğüm üniteleri var.*

nodül : düğümcük, yumrucuk.

nosyon : Fransızca notion. "Temel bilgi, gerekli bilgi" anlamlarına gelen bu söz için Kurulumuz **kavrayış** sözünü önermiştir. Örnekler: *Benim size vermek istediğim matematik kavrayışıdır. Matematik kavrayışı, düşüncenin gelişmesi için gereklidir.*

notebook : İngilizce olan bu söz, bu defa da bilgisayar terimi olarak Türkçeye girmektedir. Kurulumuz bu söz için **el bilgisayarı** karşılığını önermektedir. Örnek: *Escort Computer, Romanya'ya çeşitli bilgisayarlar ve el bilgisayarlarından oluşan bir ihracat gerçekleştirdi.*

nötr : yansız, tarafsız.

nötralizasyon : Fransızca neutralization. "Asit veya alkali niteliğini yok etme, etkisiz hâle getirme." Bu söze karşılık olarak Kurulumuz kullanım yerine göre, **yansızlaştırma, tarafsızlaştırma, etkisizleştirme** kelimelerini kabul etmiştir.

nötralize : Fransızca neutralizé. Yukarıda geçen nötralizasyon kelimesiyle kökteş olan bu kelime dilimizde daha çok **nötralize etmek** şeklinde geçmektedir. Kurulumuz, **nötralize** için **yansızlaştırılmış, tarafsızlaştırılmış, etkisizleştirilmiş; nötralize etmek** için ise **yansızlaştırmak, tarafsızlaştırmak, etkisizleştirmek** kelimelerini önermektedir. Örnek: *Bu bölgede partinin çıkaracağı milletvekili öteki partinin oylarını etkisizleştirecektir.*

obsesif : takınçlı.

obsesyon : Fransızca obsession. Bir psikoloji terimi olarak dilimizde "bilince takılarak korku ve bunalım yaratan kişinin cabalarına karsı kurtulamadığı

düşünce, sürekli endişe, sabit fikir" anlamlarında kullanılmaktadır. Kurulumuz obsesyon kelimesine karşılık olarak **takınç** kelimesinin kabul edilmesini uygun bulmuştur.

oditoryum : Fransızca auditorium. "Eski Roma'da şairlerin eserlerini dinlemek için toplanılan yer" anlamındaki bu kelime, günümüzde konferanslara elverişli salonlar, radyo evlerinde konser veya temsillerin izlendiği yerler için kullanılmaktadır. Kurulumuz bu söze karşılık olarak **dinleme salonu** kelimesini kabul etmiştir. Örnek: *Yıldız Teknik Üniversitesi dinleme salonunda yapılacak olan toplu çalışma bugün 14.30'da başlayacak.*

off shore : İngilizceden dilimize geçen bu söz bir bankacılık terimidir. "Kıyıdan uzak, kıyıdan esen" anlamına gelen bu söz, bankacılıkta "Bir ülkede yabancı paralarla yapılan bankacılık veya bir ülkede vergi mevzuatı, kambiyo sınırlamaları dışında faaliyetini sürdüren bankacılık" şeklinde tanımlanabilir. Kurulumuz, bu söz için **kıyı bankacılığı** karşılığını önermektedir.

off the record : İngilizce off the record. İngilizceden dilimize geçen bu sözü özellikle gazete sütunlarında tercih edenler, "yayımlanamaz, açıklanamaz, kayıt dışı" anlamlarında kullanmaktadırlar. Kurulumuz bu kelime için **yayın dışı** sözünü önermektedir. Örnek: *Yazar bu açıklamayı yayın dışı, yani yayımlanmaması kaydıyla yapmıştır.*

oligopol : Fransızca oligopole. "Birkaç satıcının tekelinde bulunan piyasayla ilgili" anlamına gelen bu söz için Kurulumuz, **takım tekeli** karşılığını önermektedir. Ayrıca bu sözün **oligopolleşme** şeklinde kullanılan fiil biçimine karşılık olarak da **takımca tekelleşme** denilmelidir. Örnek: *Bankacılık sisteminde giderek hızlanan ve devletçi ağırlıktaki takımca tekelleşmeye kimse değinmiyor.*

ombudsman : İngilizceden dilimize giren bu kelime, "Parlâmento tarafından görevlendirilen, vatandaşları resmî makamların keyfî ve yasa dışı davranışlarına karşı korumakla görevli kişi ve kurum, kamu denetçisi" anlamındadır. Kurulumuz bu terim için **kamu denetçisi** karşılığının kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Kamu denetçisi kurumlarda iki önemli özellik bulunur. Anayasal bağımsızlık ve çok geniş bir araştırma yapma hakkı.*

O/N : Bu söz de bir kısaltmadır. Over night. Daha önceki çalışmalarımızda **overnight** için **gecelik, bir gecelik** karşılıkları önerilmişti. (Bk. *Yabancı Kelimelere Karşılıklar s.* 51) Örnek: *Hafta boyunca ortalama yüzde 70'lerde olan gecelikler yüzde 60'lara kadar geriledi.*

on screen : İngilizce olan bu söyleyiş de daha çok borsayla ilgili işlemlerde geçmektedir. *Screen* bilindiği gibi "ekran" anlamındadır. Kurulumuz, bu söz yerine **ekranda** kelimesinin kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Ekranda hisse senedi ve tahvil borsası resmen başlatıldı.*

optimal : Fransızca optimal. Dilimizde daha çok bir ekonomi terimi olarak kullanılan bu kelime "en iyi, en yüksek, en uygun" anlamlarındadır. Kurulumuz da bu söz için **en uygun** karşılığını benimsemiştir. Optimal sözü yanında aynı kökten gelen **optimum** kelimesi de dilimizde kullanılmaktadır. Kurulumuz bu söz için de **uygun değer** karşılığının benimsenmesine karar vermiştir. Örnek: *Türk tarım işletmeleri küçük oluşları sebebiyle ekonomik yönden en uygun ölçünün çok uzağındadırlar.*

optimizasyon : Fransızca optimisation. Türkçede "mümkün olan en iyi duruma getirme" anlamında kullanılan bu kelime için Kurulumuz da **en uygun duruma getirme** karşılığını benimsemiştir.

optimize etmek : en uygun duruma getirmek. Örnek: *MMX teknolojisi, aralarında Internet iletişimi ve sunu amaçlı geliştirilmiş renk kalitesi, grafik ses ve görünümün yer aldığı multimedya uygulamalarını en uygun duruma getirmek üzere tasarlandı.*

optimizm : Fransızca optimisme. Dilimize bir felsefe terimi olarak "her şeyi en iyi yanından gören, her durumda iyi bir çıkış yolu uman dünya görüşü, iyimserlik, nikbinlik" anlamında geçen bu söze karşılık olarak Kurulumuz, daha önceden teklif edilmiş olan **iyimserlik** kelimesinin uygun olduğu görüşündedir. Ayrıca bu sözün **optimist** şeklindeki türevine karşılık olarak **iyimser** kelimesi kullanılmalıdır. Örnek: *Cemil Özeren, Ayna grubu söz konusu olduğunda Güleryüz kadar iyimser bir yaklaşım sergileyemiyormuş.*

oryantasyon : Fransızca orientation. "Yönelme; çevre şartlarına uydurma veya uyma, alışma; yeni bir çevreye alıştırma programı" anlamındaki bu Fransızca kelime için Kurulumuz, **alıştırma** ve **uyum** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Akademi İstanbul, öğrencileri için ABD'de alıştırma (uyum) gezileri de düzenliyor.*

otomasyon : Fransızca automation. Endüstride, yönetimde ve bilimsel çalışmalarda insan aracılığı ve müdahalesi olmadan işlerin kendiliğinden yürümesi. Bu söz için Kurulumuz, **kendiişlerlik** karşılığını önermektedir. Aynı köke dayanan **otomatik** sözü içinse Kurulumuz, **kendiişler** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunu kararlaştırmıştır. Örnek: *Kâr artışında bilgisayarla sağlanan kendiişlerliğin katkısı olduğunu söyledi.*

otoprodüktör : Yunanca autos "kendi kendine" ve İngilizce producer "üretici, yapımcı" biçiminde kurulan bu birleşik kelime "kendi kendine üreten" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz bu kelimeye karşılık olarak **kendiüretir** sözünü önermektedir. Örnek: *Enerji Bakanlığına başvuruda bulunup kendiüretir olmak isteyenlere 1999 yılının sonuna kadar gaz verilemeyecek.*

otorizasyon : Fransızcadan dilimize giren ve genellikle bankacılık terimi olarak kullanılan bu söz, "izin, izin verme; yetki, yetkililik; izin belgesi" anlamını taşımaktadır. Komisyonumuzun bu söze önerdiği karşılık **yetkilendirme**'dir. Örnek: *Başımdan aşağı kaynar sular dökülmüş bir hâlde, İş Bankasının Ankara'daki kredi kartları merkezini aradım. Karşıma yetkilendirme görevlilerinden Uğurhan Çelik çıktı.*

outlet center : İngilizce "dışarı açılan delik, kapı, yol, ağız ve (mal için) pazar, satış alanı" anlamındaki *outlet* kelimesi ile "merkez ve orta" anlamındaki *centre'den* kurulmuş birleşik bir kelimedir. Kurulumuz bu birleşik söz için **fabrikadan satış merkezi** karşılığının kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Türkiye'ye Amerikan tarzı bir alış veriş merkezi daha kazandıran Bayraktar Holdingin Yönetim Kurulu Başkanı, İzmit'teki Bayraktar Fabrikadan Satış Merkezinin yanında beş yıldızlı bir otel yapıyor.*

outsider : dış hissedar.

padok : Fransızca ve İngilizcede paddock biçiminde geçen bu söz dilimizde "yarış atlarının yedekte gezdirildiği yer" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz, bu söz için **at gezdirmeliği** kelimesini önermektedir. Örnek: *Sizleri at gezdirmeliği görüntüleriyle başbaşa bırakıyoruz.*

pankart : Fransızca pancarte. "Toplantı ve gös-

terilerde taşınan, üzerinde benimsenen amacın yazıldığı karton veya bez" anlamında dilimizde sık kullanılan bu söz için Kurulumuz, **uranlık** kelimesini önermektedir. Örnek: *Sendika yetkilileri, oturdukları masanın arkasına "Özelleştirme gerçek anlamında yapılırsa güzelleştirme olur" uranlığını asmışlardı.*

paparazzi : İtalyanca olan paparazzo kelimesi "meşhurların peşinde dolaşan fotoğrafçı" anlamındadır. Kurulumuzda ele alınan bu söze karşılık olarak **olay fotocu** kelimesi önerilmiştir. Örnek: *Açılışta mankenler çoğunluktaydı. Bunların arasında dolaşan ve elinde kameraları bulunan olay fotocular çok eğlendiler.*

paparazzilik : olay fotoculuk.

paraf : Fransızca paraphé. "Kısa imza" anlamındaki bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, **imce** sözünü benimsemiştir.

parafe etmek : imcelemek. Örnek: *Bosna'da beş yıldan beri devam eden savaşı sona erdiren anlaşmanın imcelenmesinden sonra başkent Saraybosna'da şenlikler düzenlendi.* Bu sözün türevleri de aşağıda olduğu gibi karşılanabilir.

paraflı : imceli.

parafsız : imcesiz.

parkur : Fransızca parcours. "Bazı yarış ve koşularda yarışmaların yapıldığı yol" anlamıyla dilimize geçen parkur sözü Kurulumuzca, **koşu yolu** veya **koşmalık** kelimeleriyle karşılanmıştır. Örnek: *Israrla koşmak isteyen Öztürk'e Atletizm Federasyonu yetkilileri tarafından "cezalı atletlerin yarışmaya katılması hâlinde polis gücü ile koşu yolundan (koşmalıktan) çıkartılabileceği" şeklindeki yönetmelik maddesi hatırlatıldı.*

partikül : Fransızca particule. Bir fizik terimi olan bu kelime, *Nükleer Enerji Terimleri Sözlüğü*'nde

"maddenin veya enerjinin en küçük parçası; parçacık" olarak tanımlanmaktadır. Kurulumuz bu söz için, **parçacık** karşılığını uygun görmektedir. Örnek: *Ece Ayhan'ın yazdıkları da, şiirleri gibi, kimi zaman dalga boyları kısa ya da uzun titreşimler yaratıyor, kimi zaman da parçacık olarak çarpıyor ve acıtıyor.*

pasör : Fransızca passeur. Sporun voleybol dalında kullanılan bu söz, "ikinci topları, küt inicilerin (çivileyicilerin) vurabileceği biçimde ağ üstüne yükselten ve bazı taktik durumlar dışında ön bölgenin ortasında duran oyuncu" demektir. Kurulumuz bu söz için **pasçı** karşılığını önermektedir. Bunun için yerine göre **pasveren** de denebilir. Örnek: *Galatasaray maç boyunca, Monaco'nun güçlü pasçılarını kilitlemeye, görev yapamaz hâle getirmeye çalıştı.*

patchwork : İngilizceden özgün imlâsıyla Türkçeye geçen bu kelime "kumaş artıklarından dikilmiş yorgan; uydurma iş, yama işi" anlamındadır. Kurulumuz, bu söze karşılık olarak dilimizde zaten kullanılmakta olan **kırkyama** ve **yama işi** kelimelerini benimsemiştir. Örnek: *Yeni açılan merkezde batik, el sanatları ve kırkyama (yama işi) kursları verilecek.*

paten : Fransızca patin. Tabanına kaymak için dar, uzun bir çelik takılan, buz üstünde kaymayı sağlayan bir tür ayakkabı. Düz yerlerde kaymak için altına tekerlek takılan türüne de paten denir. Kurulumuz paten yerine **kaymalık** kelimesinin kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Kaymalıklarını kapar kapmaz buz sahasına koştu.*

pedal : Fransızca pédale. Bir araçta, bir makinede ayak yardımıyla dönmeyi veya hareketi sağlayan düzen. Bu söz için Kıbrıs'ta yaygın olarak kullanılan **ayakça** kelimesi Kurulumuzca da kabul edilmiştir.

pergola : İtalyancadan dilimize geçmiş olan bu söz, "sütunlar üstüne yay şeklinde tahtalar yerleştirerek tırmanıcı bitkilere destek ve çatı olacak şekilde yapılan çardak" anlamındadır. Komisyonumuz, bu söz için **çardak** karşılığının kullanılmasını uygun bulmaktadır. Örnek: *Halka açık park alanı yeşillendirilecek, süs havuzları, küçük bir antik tiyatro, çardaklı oturma ve dinlenme yerleri ve halka açık yer altı tuvaletleri yapılacaktır.*

periferi : Fransızca péripherie. "Çevre; dış yüzey veya kenar" anlamlarını taşımaktadır. Kurulumuz, bu söz için **kıyı, çevre** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Bu yazı, bir genç kızın güzelliğine duyulan heyecandan yıllar içinde dostluğa, arkadaşlığa ve nihayet başarının akışına uzanan serüveni yansıtır. Kulin'in yaşam çevresinden alınmış gözlemlerdir.*

perküsyon : Fransızca percussion. Dilimizde "vurularak çalınan müzik aletleri" anlamında kullanılan bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, **vurmalı (çalgı)** sözünün uygun olduğu görüşündedir. Örnek: *Pazar geceleri vurmalı çalgı ustalarını da dinleyebilirsiniz.*

pesimizm : Fransızca pessimisme. Dilimizde optimizm kelimesinin zıt anlamlısı olarak felsefe alanında kullanılan ve "her şeyi en kötü yanından ele alan, her durumu karanlık gören ve hep en kötüyü bekleyen dünya görüşü" anlamına gelen bu kelime için Kurulumuz, daha önceden teklif edilmiş olan **kötümserlik** karşılığının kullanılması gerektiği görüşündedir. Bu sözün **pesimist** şeklindeki türevine karşılık olarak **kötümser** kelimesi kullanılmalıdır.

plâjirizm : Fransızca plagiarism. "Bir başkasının eserini kendisininmiş gibi aşırıp yayımlama, intihal etme." Hukuk dilinde daha çok "intihal" şeklinde geçen

bu söz için Kurulumuz, **aşırma** veya **intihal** sözlerinin uygun birer karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Hasan Ekinci ülkemizdeki aşırma (intihal) olaylarını üç başlık altında toplamış: kaba yağmalama, ince yağmalama, çok ince yağmalama. Bir de bizde bilim ilerlemiyor, buluş yapamıyoruz denir; baksanıza aşırma (intihal) işinde ne buluşlar yapmışız.*

plânetaryum : Fransızca planétarium. Bir gök bilimi terimi olan bu söz, dilimizde, "yıldızları ve güneş sistemini hareket hâlinde canlandıran cihaz, bu cihazın içinde bulunduğu bina" anlamında kullanılır. Kurulumuz, plânetaryum için **gök evi** karşılığını önermektedir.

plânton : Fransızcadan Türkçeye geçen, "görevli, bir yerde nöbetçi memur" anlamlarına gelen bu sözün dilimizde var olan **emir eri** kelimesiyle karşılanması Kurulumuzca uygun görülmüştür.

plâsiyer : Fransızca placier. Dilimizde ticaret alanında "tellâl, simsar, aracı, temsilci, gezgin satıcı" gibi anlamlarda kullanılan bu kelime için Kurulumuz, **gezgin satıcı** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Oto ehliyetli, askerliğini yapmış 20-30 yaşları arasında konusunda tecrübeli gezgin satıcılar aranıyor.*

plonjon : Fransızca plongeon. Dilimizde daha çok spor alanında kullanılan bu söz, futbolda "kalecinin tutmak ve çelmek amacıyla uçarak topa uzanması" anlamına gelir. Voleybolda da "uçarak topa ulaşma, yetişme, top kurtarma" demektir. Kurulumuz bu söz için **dalış** kelimesini önermektedir. Örnek: *Hakan'ın sert şutunu kaleci Viktor dalışla engelledi.*

podyum : Fransızca podium. "Atletizm yarışmalarında derece alan atletlerin veya giysileri sergilemek için mankenlerin çıktıkları merdivenli yüksekçe

yer" anlamındaki bu söz için Kurulumuz, **çıkmalık** sözünü önermiştir. Örnek: *Çıkmalıkların başarılı mankenlerinden Canan Mutluer iş kadını olmaya karar verdi.*

poligon : Fransızca polygone. Bu kelime dilimizde matematikte "dörtten fazla açısı olan düz şekil" ve atıcılıkta "ateşli silâhlarla atış eğitimi yapılan yer" anlamlarına gelmektedir. Matematikte poligona karşılık olarak **çokgen** kelimesinin kullanımı yaygınlaşmıştır. Kurulumuz, bu sözün atıcılıkta **atış alanı** kelimesiyle karşılanması görüşünde birleşmiştir.

popülâsyon : Fransızca population. "Nüfus, topluluk, bir bölgede belirli bir türden bireylerin toplamı" anlamlarındaki bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, dilimizde zaten var olan **nüfus** sözünü benimsemiştir. Son zamanlarda hayvan, bitki, leylek popülâsyonu şeklindeki kullanımlar yaygınlaşmıştır. Bu kullanışlarda ise **varlık** denilmesi uygun olur. Örnek: *Yetkililer, Ankara'nın son leylek varlığının bulunduğu çiftliğin giderek artan sanayi, ulaşım ve konut baskısı ile karşı karşıya kaldığına dikkat çektiler.*

postülât : Lâtince postulatum. Mantık ve matematik alanında kullanılan bu söz, bir bilimin kuruluşunda temel görevi görmekle birlikte aksiyondan daha az olan ve tanımlanmayan ilkel gerçek olarak tanımlanmaktadır. Bu söz için Kurulumuz, **ön doğru** kelimesini önermektedir. Örnek: *Hangi partiden, hangi siyasî görüşten, hangi dinden veya mezhepten olursa olsun, değişmez ön doğru olarak bütün insanlarımızın Türkiye'yi sevmek dürtüsünden yola çıktığı konusunda kuşku duymayız.*

printer : İngilizce printer. Bilgisayar alanında kullanılan bu makine için Kurulumuz, **yazıcı** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek:

Şirket, 15 Nisan-30 Mayıs tarihleri arasında düzenlediği kampanyada bin iki yüz bilgisayar ve yazıcı sattı.

projeksiyon : Fransızca projection. Bu söz dilimizde daha çok "saydam veya saydam olmayan resimleri bir perdeye yansıtma" anlamında kullanılır. Ayrıca sosyolojide "bireyin başarısızlıklarının veya kabul görmeyen davranışlarının sorumluluğunu başkalarına yükleyerek kendini saklamaya çalışması şeklinde ortaya çıkan bir savunma türü" olarak geçer. Bu söz ekonomi alanında da "ileriye dönük tahmin, kestirme" anlamlarında kullanılmaktadır. Kurulumuz, projeksiyon kelimesine karşılık olarak matematikte **iz düşümü,** ekonomide **kestirim,** fizikte ve sahnede **yansıtım** karşılıklarını önermektedir. Örnekler: *Şirket, 1993 yılı başında yapılan kâr kestiriminde yıl sonu için 100 milyar liralık hedef belirledi. Bayilere ayrıca tanıtımı yapılan telefonlarla ilgili video yansıtımları izletildi.*

projektör : Fransızca projecteur. "Bir kaynağın ışığını çok şiddetli bir veya birkaç demet hâlinde uzağa iletmeye yarayan alet." Kurulumuz, bu kelime için **ışıldak** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Daha önce de bu anlamda kullanılan ışıldak sözü dilimizde projektör biçimine yeni mecaz anlamlar yükletilerek yeniden kullanılmaya başlandı. Örnek: *Yalnızca medya ışıldaklarının üzerine tutulması durumunda partililerin bazı cazibelerini daha baştan yitirmiş olabileceklerini hatırlatmak istiyorum.*

proses : İngilizce process. "Aralarında birlik olan veya belli bir düzen içinde tekrarlanan, ilerleyen, gelişen olay veya hareketler dizisi" anlamına gelen bu söz için bugün eskimiş olan *vetire* sözü dilimizde kullanılmıştır.

Günümüzde proses biçiminde yayılan bu yabancı

kökenli kelimeye karşılık olarak daha önce önerilmiş **süreç** sözünün uygun bir karşılık olduğunda Kurulumuz görüş birliğine varmıştır. Örnekler: *Saçlar bir ayda uzunluğunun yarısı kadar uzayabilir. Saçlarınıza renk veren pigmentlerin renk değiştirme süreci bu zamanla sınırlıdır. Eğitim sürekli ilerleyen bir süreç olmak zorundadır.*

prospektüs : Fransızca prospectus. "Tarife, tanıtmalık, bir şeyden nasıl yararlanılacağıyla ilgili bilgiler vermek için yazılmış tanıtma yazısı" anlamındaki bu kelimeye Kurulumuz, **tanıtmalık, tarife** sözlerinin uygun birer karşılık olduğu görüşünde birleşmiştir. Örnekler: *Toplumumuzda, ilâçların tanıtmalıklarını okumak gibi bir alışkanlık yok. Kullanmadan önce tarifeyi okuyunuz.*

protez : Fransızca prothése. Fransızcadan Türkçeye geçen bu kelimeyi *Türkçe Sözlük*, "1.Eksik bir organın yerini tutmak, bir organın sakatlığını örtmek amacıyla yapılan yapma organ. 2.Bu amaçla yapılıp kullanılan organ veya parça" şeklinde tanımlamaktadır. Bu kelime Türkçede bir gramer terimi olarak da kullanılmıştır. Kurulumuz bu söz için **takma** kelimesini önermektedir. Gramerdeki kullanımı için de **ilişme** uygun bir karşılıktır. Örnek: *Türk doktorları, takma bacak ameliyatlarında oldukça başarılıdırlar.*

puzzle : İngilizce puzzle. Özgün imlâsıyla basında yer almaya başlayan bu söz, "bilmece, muamma" anlamlarına gelmektedir. Kurulumuz geçtiği örnek cümleleri göz önüne alarak bu söz için **yapboz** sözünü önermektedir. Örnekler: *Bu yapbozun parçalarını birleştirdiğimizde ortaya çıkan şey, Mısır'ın tıpkı Filistinliler gibi Ürdün-İsrail Anlaşması'ndan rahatsız olduğudur. Sorunların hemen hepsi bir yapbozun parçaları olarak iç içe geçmiştir.*

radikal : Fransızca radical. Dilimizde "kökten, temelden" anlamlarının yanı sıra "bilimde, dinde, siyasette esasa dönük yenilikler yapma eğiliminden yana olan" anlamında da kullanılan bu sözün bir başka anlamı da felsefede "yaşama biçimlerini, yaşama ilişkilerini eleştirip kökten değiştirme eğiliminde olan kimse"dir. Bu söze karşılık olarak Kurulumuzun önerisi kullanıma göre **köklü, kökten** ve **köktenci**'dir. Örnekler: *Birtakım köklü tedbirler alındı. Türk halkı, Türk basınındaki köklü değişime yabancı kalmamalı. Köktenci bir çizgide olmasına rağmen dinî içerikli örgütsel ilişkilerden kaçınıyor.*

Bu arada belirtmemiz gereken bir husus vardır. Daha önce teklif edilen **fundamentalizm** karşılığı **köktencilik** ve **fundamentalist** karşılığı **köktenci** toplumumuzda yaygın olarak kullanılışı dikkate alınarak **köktendincilik** ve **köktendinci** şeklinde değiştirilmiştir.

radikalizm : Bu sözün bir akım adı olarak dilimizde **köktencilik** şeklinde karşılanması Kurulumuzca benimsenmiştir.

radyoterapi : Tıp alanında kullanılmakta olan bu terim Fransızcadan dilimize girmiştir. *Türkçe Sözlük*'te "X ışınlarının biyolojik etkisine dayanan tedavi yöntemi" olarak tanımlanan radyoterapi kelimesine önerilen karşılık **ışın tedavisi**'dir. Örnek: *Uzmanlar şimdi içerik ve etki açısından kafeine benzeyen, ancak sinir sistemi üzerinde etkili olmayacak, yapay bir madde üzerinde çalışıyorlar. Söz konusu maddenin bulunması hâlinde hem ışın tedavisi, hem de kimyasal tedavi süreci daha etkili hâle getirilebilecek*

radyoterapist : ışın tedavi uzmanı.

rambursman : Fransızca remboursement (ödeme). Türkçede daha çok bankacılık alanında kullanılan

bu söz için Kurulumuz, **ödeme** ve **geri ödeme** karşılıklarını uygun bulmuştur.

raportör : Fransızca rapporteur. "Bir birleşimin verdiği kararların gerekçesini kaleme alıp bir kurul karşısında savunan görevli üye" anlamında dilimizde kullanılan bu söz için Kurulumuz **rapor yazıcı** kelimesini kabul etmiştir. Örnek: *Rapor yazıcılarının hazırladığı savunma, mahkemeyi bağlayıcı bir nitelik taşımıyor.*

rasyo : İngilizce ratio'dan dilimize giren bu kelime "nispet, oran" anlamındadır. Kurulumuz bu söz için **oran** karşılığını önermektedir. Örnek: *Orta ve uzun vadede 57.000-60.000 hedefimizi hâlen koruduğumuz hissede, kâr-zarar oranının yüksek olması bir avantajdır.*

realizasyon : Fransızcadan dilimize geçen bu kelime; "gerçekleştirme, gerçekleşme" anlamı yanında, bir bankacılık terimi olarak "paraya çevirme, varlığı nakde dönüştürme süreci" anlamını da taşımaktadır. Kurulumuz bu sözün günlük hayattaki kullanımı için **gerçekleştirme;** bankacılık alanındaki kullanımı için ise **kâr amaçlı satış** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Bu senette önümüzdeki günlerde kâr amaçlı satışlar başlayabilir.*

reasürans : Fransızca reassurance. "Bir sigorta ortaklığının sigorta ettiği paranın bir bölümünü olabilecek zarara karşı, başka bir ortaklığa yeniden sigorta ettirmesi işi" anlamına gelen bu söz için Kurulumuz, **ikili sigorta** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Ayrıca bu söz ticarî hayatta **reasürans şirketi, reasüre etmek** biçimlerinde de geçmektedir. Kurulumuz, reasürans şirketi için **ikili sigorta şirketi,** reasüre etmek için de **ikili sigorta yapmak** karşılıklarını önermektedir. Örnekler: *Yabancı ikili sigorta şirketlerinin satışa çıkardığı makinelerin ihalesinden yurt içinde hiçbir firma haberdar edilmedi. Sigortalar, riskli gördükleri varlıklarını yurt dışındaki güçlü kuruluşlara ikili sigorta yaparak güçlerini sağlamlaştırdılar.*

reel : Fransızca réel, "gerçek" anlamında bir kelimedir. Bu sözün bankacılık alanındaki kullanımı da; reel kâr, reel mal ve hizmet olarak gerçek anlamını taşımaktadır. Kurulumuz bu kelimeye karşılık olarak dilimizde zaten kullanılmakta olan **gerçek** sözünü önermektedir. Örnek: *Şirket, gerçek olarak enflâsyonun altında bir kârlılığa ulaşabildi.*

reenkarnasyon : Fransızca réincarnation. Fransızcadan dilimize geçen bu söz, "ruhun bir bedenden başka bir bedene geçerek varlığını sürdürmesi inancı" anlamına gelir. Dilimizde bu kavram eskiden *tenasüh* sözüyle karşılanırdı.

Kurulumuz, bu kelime için önerilmiş ve oldukça da tutunmuş olan **ruh göçü** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Onun gizeme, ruh göçüne karşı büyük bir ilgi duyduğunu biliyorduk.*

reeskont : Fransızca réescompte. Genel olarak "mükerrer ıskonto, ıskonto edilmiş bir senedin ikinci kez ıskonto edilmesi" anlamına gelen bu söz için Kurulumuz, **ikinci kırdırma** karşılığını önermektedir. Örnek: *Zora düştüğünü belirten banka, Merkez Bankasına gidip ikinci kırdırma kredisi alabilir.*

referandum : Fransızca referandum. "Halkın siyasî ve toplumsal sorunlar karşısında olumlu veya olumsuz görüşlerini almak için başvurulan oylama" anlamında kullanılan bu söz için Kurulumuz, **halk oylaması** sözünün uygun bir karşılık olduğunu kararlaştırmıştır. **Referandum yapmak** biçimindeki kullanım için de **halk oylaması yapmak, halk oylamasına**

gitmek karşılıklarının kullanılması uygun olur. Örnek: *İtalya'da önceki gün yapılan halk oylamasının sonuçları eski başbakana derin bir nefes aldırdı.*

referans : Fransızcadan (référence) dilimize geçen bu söz "gönderme, iletme, yollama; kaynak; güven tanıklığı; yeterlik belgesi" anlamını taşımaktadır. Kurulumuz **referans mektubu** için **tavsiye mektubu;** ilim alanındaki kullanımı için **kaynak, kaynak gösterme;** borsadaki **referans çizgisi** kullanımı için de **gösterge çizgisi** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Genellikle 100 gösterge çizgisi yukarı kestiğinde eğilimin yukarı doğru döndüğü teyit edilmiş olur.*

reflektif : Fransızcadan dilimize giren bu söz, "aksettiren, aksedici; aksettirilmiş" anlamlarını taşımaktadır. Kurulumuz, bu kelime için **yansıtıcı** karşılığını önermektedir. Örnek: *Avrupa Birliği'ne girme aşamasında olduğumuz bir dönemde yapılan bu değişiklik, sürücülerin de emniyetini artırıyor. Bu plâkaların bir özelliği, üzerine ışık gelince yansıtıcı yapısıyla hemen fark edilmesi.*

regülâsyon : Fransızca regulation. "Hukuksal düzenleme, talimat. Şirket, dernek ve benzeri kurumların kuruluş ve işleyişlerini düzenleyen kuralların tümü. Menkul kıymet satın almak için bankalar tarafından verilecek kredileri düzenleyen yönetmelik." Benzeri çeşitli anlamlarda dilimizde geçen bu kelime için Kurulumuz, zaten dilimizde var olan **tüzük, yönetmelik** kelimelerinin kullanılmasını önermektedir. Örnekler: *1969 yılında sektörde hizmet veren kuruluşların standartlarını belirlemek amacıyla devlet tarafından ilk yönetmelik yayımlanmıştır. Şirket, 1980 yılında ayakta kalabilmek için yönetmelikle belirlenen asgarî teçhizat ve personel sınırlamasına uymak zorunda kalmıştır.*

regülâtör : Fransızcadan (régulateur) dilimize geçen bu söz, daha çok fizik alanında "bir makinenin görevini istenilen ölçüde tutup ayarlayabilen araç" anlamında kullanılmaktadır. Bunun dışında mecaz anlamlarda da kullanıldığına tanık oluyoruz. Kurulumuz, regülâtör için **düzenleyici** kelimesini önermiştir. Örnekler: *Şirketimize su basıncını ayarlayan düzenleyiciler alınacaktır. Dövizdeki belirsizlik ortamında banka, düzenleyici görevini üstlendi.*

rekreasyon : Fransızca récréation. "Dinlenme, eğlenme, hoş vakit geçirme" temel anlamlarında dilimizde geçen bu söz için Kurulumuz, *eğlenmek* ve *dinlenmek* fiillerinden yararlanarak **eğlendinlen alanı** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunu kararlaştırmıştır. Örnek: *Gürsoy, iki yüz bin metrekarelik eğlendinlen alanı içinde çay bahçeleri ve lokantaların yer alacağını söyledi.*

remix : İngilizce. "Karıştırmak" anlamındaki İngilizce *mix* fiiliyle *re-* ön ekinden oluşan bu söz, dilimizde daha çok sinema ve müzik alanında kullanılmaktadır. Sinemada, görüntü ve ses söz konusu edildiğinde, ilk çekimin son görüntülerinin (sesin) yavaş yavaş güçsüzleştirilmesi, ikinci çekimin ilk görüntülerinin (sesin) gittikçe güçlendirilmesi ve bu arada belli bir noktada iki çekimin de görüntülerinin (seslerinin) üst üste gelmesi, ardından ikinci çekimin görüntülerinin (seslerinin) belirginleşmesi tekniği; müzikte ise bir parçanın yeniden ele alınması ve melodiye sadık kalınarak değişik ritmlerde çalınması anlamlarındadır. Kurulumuz, bu sözün her iki alanda kullanımı için de **bindirim** kelimesini önermektedir. Örnek: *Yaklaşık bir yıldır Best FM'de üretim müdürlüğü yapan Gündüz, birçok Türk pop şarkısına bindirim yapmış.*

repo : Repurchase Agreement. "Geri alım vaadi ile satım" anlamındaki bu söz, bir kısaltma olarak **repo** şeklinde dilimize yerleşmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, kelimenin aynı biçimde kullanılmasının çok yaygın olması sebebiyle uygun olacağı düşünülmektedir.

retrospektif : Fransızca retrospective. "Geçmişi hatırlayan, geçmişi ele alan; geriye dönük" anlamlarına gelen bu kelime Türkçede daha çok tıp ve sanat alanında kullanılmaktadır. Tıptaki kullanımı için Dr. Özer Tümer'in teklif ettiği **geriye dönük** karşılığı Kurulumuzca da benimsenmiştir. Kelimenin sanat alanında resim sergisi için kullanılan anlamına karşılık olarak ise Kurulumuz, aslında bir deyim olan ve kullanıldıkça terim olarak yaygınlaşması ümit edilen **dünden bugüne** sözünü teklif etmektedir. Örnek: *Sanatçı, 1941 yılında New York'ta ilk büyük dünden bugüne resim sergisini açmış.*

reverse repo : İngilizcede "ters çevirme, tersine hareket ettirme, tersine dönme" anlamlarını taşıyan reverse kelimesi, birleşik söz olarak reverse repo kelimesini oluşturmuş, **ters repo** biçiminde dilimizde kullanılmaktadır. Örnek: *Merkez Bankasının salı, Çarşamba ve perşembe günlerine denk getirdiği toplam 6 trilyonluk ters repo ödemesi piyasayı rahatlattı.*

rezidans : Fransızcadan (résidence) dilimize giren bu kelime "konut, ikametgâh, mesken" anlamlarındadır. Kurulumuz bu kelime için **konut** karşılığını önermektedir. Konut kelimesinin mesken anlamı dışında; "elçi, ataşe ve yüksek dereceli devlet memurlarının oturmaları için ayrılmış yer" anlamı da vardır. Örnek: *Paris'te gördüğümüz en büyük kalabalık Büyük Elçi Tansuğ Bleda'nın büyük elçilik konutunda verdikleri davet oldu.*

rezonans : Fransızca résonance. Türkçede tıp ve fizik alanlarında kullanılan bu kelime *Türkçe Sözlük*'te, "düzgün itmelerin etkisiyle bir salınım genliğinin artışı" şeklinde tanımlanmıştır. Kurulumuz bu kelimeye karşılık olarak **tınlaşım** sözünün kullanılmasına karar vermiştir. Örnek: *Bu virüs ancak beynin manyetik tınlaşım yöntemiyle görüntülenmesi sonucunda teşhis edilebiliyor.*

ribaunt : İngilizce rebound. "Basketbolda, oyuncuların çember altında, potadan veya çemberden dönen topu sıçrayıp kapması; çarpıp dönen topa sahip olması" anlamında kullanılan bu söze Kurulumuz, **dönen top** karşılığını önermektedir. Bu sözle ilgili olarak dilimizde ribaunta çıkmak, ribaunt almak, ribaunt mücadelesi gibi kelime grupları da türetilmiştir. Bu şekiller için Kurulumuz, aşağıdaki karşılıkları göstermektedir:

ribaunta çıkmak : dönen topa çıkmak.

ribaunt almak : dönen topu kapmak.

ribaunt mücadelesi : dönen top mücadelesi.

ritüel : Fransızca rituel. Bu söz "ayine, törene ait, merasimle ilgili" anlamlarıyla dilimizde bazı köşe yazarlarınca kullanılmaktadır. Bu kelimenin **ayinle ilgili** sözüyle karşılanmasında Kurulumuz görüş birliğine varmıştır. Örnek: *Sanatçı, Ferhat ile Şirin'i yöresel renklerin hâkim olduğu ayinle ilgili bir yaklaşımla işliyor.*

rodaj : Fransızca rodage. Bu söz, "yavaş yavaş çalıştırarak alıştırma, oturtma, uygunlaştırma" anlamındadır. Kurulumuz bu Fransızca söz için **alıştırma, alıştırma dönemi** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Orta yaşlı madam, tam bir futbol hastası ve fanatik Sion taraftarı. "Ligler başlayalı altı hafta oldu, takımın alıştırma dönemi bitmedi" diyor.*

royalty : İngilizceden dilimize geçen bu kelime "bir mucide, bir yazara veya bir yayımcıya buluşunun veya kitabının karşılığında ödenmesi gereken para, patent hakkı" anlamındadır. Kurulumuz, bu kelimeye karşılık olarak zaten dilimizde var olan **telif hakkı** sözünün kullanılmasını kararlaştırmıştır.

röveşata : "Futbolda, gövdeyi sırtüstü veya yan devirerek, topa baş hizasında ayakla makas yaparak vurma" anlamında olan bu söz için Kurulumuz, **makaslama** ve **makaslama vuruş** kelimelerini önermektedir. Örnek: *Sağ kanattan Uğur'un yaptığı ortaya, kaleye arkası dönük durumda olan Arif, mükemmel bir makaslama yaparak üçüncü golü attı.*

salvo : İtalyanca salvo. Bu askerî terim dilimizde genellikle "top ile yapılan ateş" anlamında kullanılır. Kurulumuz bu kelime için **yaylım ateş** sözünün uygun bir karşılık olduğunu belirtmektedir. Örnek: *Ben düşman donanmalarının göğüslerimize açtıkları yaylım ateşleri de gördüm.*

sanitasyon : Fransızcadan dilimize giren bu söz bir tıp terimi olarak "halk sağlığını korumak ve hastalığı önlemek için tasarlanan önlemler ve bunların uygulanması" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz, bu sözün **sağlık koruma** kelimesiyle karşılanacağı görüşündedir. Örnek: *Gökdemir, yaptığı yazılı açıklamada, UNICEF'in ödüle lâyık görülmesinin nedenini şöyle açıkladı: Dünya çocuklarının sağlıklı büyümelerini hedef alması ve Türkiye'de de çocukların sağlık, beslenme ve eğitim konularından başka nüfus kontrolü, çevre ve sağlık koruması konularında da etkin faaliyetlerde bulunması ve bu faaliyetleriyle ulu önder Atatürk'ün çocuklara verdiği önemi pekiştirmesi...*

santrifüj : Fransızca centrifuge. "Bir karışımın taşıdığı çökebilir ögeleri, parçacıkları ayırıp çöktürmekte kullanılan lâboratuvar aleti" anlamındaki bu söze karşılık olarak Kurulumuz, daha önceden teklif edilmiş olan **merkezkaç** kelimesinin uygun olduğu görüşündedir. Örnek: *Bu işlem merkezkaçlı makinelerde yapılabilir.*

sauna : Fransızca sauna. Fince asıllı olan bu kelime "terlemek, sağlıklı kalmak ve yıkanmak amacıyla özel olarak düzenlenmiş bir tür hamam" anlamındadır. Bu söz için Kurulumuz, **buharlı hamam** kelimesini önermektedir.

self-determinasyon : Fransızca self determination. "Bir ulusun kendi geleceğini yine kendisinin tayin etmesi" anlamına gelen bu söz için Kurulumuz, **geleceklik hakkı** karşılığını önermektedir.

senkronizasyon : Fransızca synchronisation. Türkçede sinema ve televizyon alanında kullanılan bu terimi *Türkçe Sözlük* şu şekilde tanımlamaktadır: "1.Eşleme işi. 2.*sin.* Görüntü ve ses kuşakları arasındaki bağ." Kurulumuz da bu söze karşılık olarak dilimizde zaten var olan ve kullanılan **eşleme** kelimesini benimsemiştir.

senkronize etmek : eşlemek.

Bu arada unutmamak gerekir ki, yabancı bir kelime basında, burada belirtilen karşılıkları dışında çok değişik anlamlarda da kullanılabiliyor. Hâlbuki bu tür kullanımlar için dilimizde pek çok kelime vardır. Bu yolu seçmeyip kolaya yönelenler aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi Türkçe karşılığı olduğu hâlde hiç gereği yokken yabancı kelimeleri kullanmakta ve bu yabancı kelimelerin yaygınlaşmasına sebep olmaktadırlar.

Minicik bebekler henüz senkronize yüzme figürleri yapmasalar da suda batmadan kalabiliyorlar. Uçuş tarifeleri senkronize edilerek İstanbul ve Zürih'teki bağlantılar güçlendirilecektir.

Gazetelerden derlediğimiz bu örneklerin ilkinde senkronize sözünün yerine *uygun*, ikincisinde ise *uygunlaşmak, uyum içinde olmak* karşılıklarının kullanılması gerekir.

Senkronizasyon kelimesinin Türkçede dil bilimi alanında kullanılan pek çok türevi vardır. Kurulumuz, bu sözlere karşılık olarak daha önceden teklif edilmiş ve yaygınlaşmış karşılıkların benimsenmesine karar vermiştir.

senkron : eş zaman.
senkroni : eş zamanlılık.
senkronik : eş zamanlı.
senkronizm : eş zamanlılık.

sensor : İngilizce sensor. "Alıcı alet, sezici, algılayıcı" anlamlarında İngilizceden dilimize giren bu kelime, gazetelerde Fransızca telâffuzuyla sensör şeklinde yanlış olarak kullanılmaktadır. Kurulumuz bu kelimeye karşılık olarak, *kesmek* fiilinden türetilen *keser* örneğinden yararlanarak *duymak* fiilinden **duyar** sözünü oluşturmuştur. Örnek: *TSE bu yıl üretilen doğal gaz sobalarına duyar denilen parçanın takılmasını zorunlu kıldı.*

shape master : İngilizceden dilimize geçen ve sağlıkla ilgili bir spor dalını temsil eden bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **güçlendirme** kelimesini önermektedir. Örnek: *Fitness Club açıldı. Tıbbî kontrol altında kişiye özel egzersizler, deniz tedavisi, su içi masajı, aerobik, güçlendirme, germe, gevşeme egzersizleri yapılır.*

shower screen : İngilizce olan bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz **duş kabini** ve **banyo kabini** kelimelerini teklif etmektedir. Dilimizde bir marka adı olan **"duşakabin"** şekli yaygınlaşmıştır. Yapı olarak yanlış olan bu kelimenin yerine yukarıdaki kelimeler uygun görülmüştür. Örnek: *Dairesine yeni model duş kabini (banyo kabini) koydurmuş.*

simülâsyon : Fransızca simulation. "Taklit etme, taklidini yapma" anlamındaki bu söz son dönemlerde bilgisayar ve iletişim terimi olarak duyulmaya ve kullanılmaya başlandı. Kurulumuz, bu söz için **benzetim** kelimesini önermiştir.

Kök bakımından aynı olan **simülâtör** sözü için de **benzetimlik** uygun bir karşılık olarak seçilmiştir. Örnek: *Benzetimlik aynı uçaktaymış izlenimini verirken, pilot da havadaymış gibi uçacak.*

Ayrıca gazetelerde bu sözün **simülâsyon sineması** şeklinde bir başka kullanımına daha rastlamaktayız. Bu durumda da kullanılacak karşılık **benzetim sineması**'dır. Örnek: *Seyredenlerin kendilerini perdenin içinde hissedecekleri benzetim sinemaları Tatilya'nın bir başka yönü.*

sinerji : Fransızcadan (synergie) dilimize giren bu kelime "birlikte çalışma, (organlarda) iş birliği görevdeşlik" anlamlarını taşımaktadır. Kurulumuz bu kelime için daha önce de önerilmiş olan **görevdeşlik** karşılığının kullanılmasını uygun görmektedir. Örnek: *Besicilikle uğraşıyoruz. Fabrikaların atıklarını doğal yem olarak kullanıyoruz. Bu bir görevdeşlik yaratıyor.*

sirkülâsyon : Fransızca circulation. Genel olarak "hava ve paranın dolaşımı" anlamında dilimizde kullanılan bu söz çek, senet, bono veya para piyasasında daha sık geçmektedir. Kurulumuz, sirkülâsyon için **dolaşım** sözünün uygun bir karşılık olduğunu kabul etmiş ve **hava dolaşımı, para dolaşımı** biçimlerinde kullanılabileceği görüşüne varmıştır.

sirküler : Fransızca circulaire sözü geldiği dilde "yuvarlak, değirmi" gibi anlamları yanında "sonunda çıkış noktasına dönen" anlamında da kullanılır. Bu söz

bizde daha çok "genelge" anlamıyla kullanılmaktadır. Kurulumuz, Türkçedeki kullanımlarına göre sirküler sözünün genel anlamda **genelge,** toplantılar için yapılan çağrı anlamında ise **duyurum** şeklinde karşılanmasına karar vermiştir. Bunların dışında Türkçede sirküler, **imza sirküleri** biçiminde de geçer. Hukukî ve ticarî bir terim olduğunu göz önüne alan Kurulumuz, bu durumda da **imza belgesi** sözünün kullanılmasını uygun bulmuştur. Örnekler: *Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı başlıklı genelgede başkanın 4-7 Ağustos tarihleri arasında izinli olduğu bildiriliyordu. Kurultayın birinci duyurumunu gönderdik. İhale için başvuruda bulunacak kuruluşların dosyalarında noter tasdikli imza belgesi de bulunacaktır.*

sit-com : İngilizce situation comedy kelimelerinin kısaltması olarak sit-com şeklinde ve "bir durumun, güldürücü bir şekilde oyunlaştırılması" anlamında Türkçeye giren bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, önceden de dilimizde kullanılan fakat yaygınlık kazanmamış olan **durum güldürüsü** kelimesini teklif etmektedir (kısaltması: **durgül**). Örnek: *Adı henüz kesinleşmeyen dizi Altın Kızlar gibi durum güldürüsü tarzında olacak.*

skala : İtalyanca scala. *Türkçe Sözlük*'te "bir bestede kullanılabilecek aynı türden sesler kümesi; genellikle ölçü aletlerinde gösterge çizelgesi; sekiz notanın kalın sesten inceye veya inceden kalına gitmek üzere sıralanmış dizisi" şeklinde geçen skala sözü dilimizde "dizi, sıra" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz bu söz için **yelpaze** ve **gösterge çizelgesi** sözlerini önermektedir. Örnek: *Müziği bir esin kaynağı olarak kullanan sanatçı, yağlı boyanın bütün imkânlarını zorlayarak zengin bir renk yelpazesi yarattı.*

skeç : İngilizce sketch. İngilizceden dilimize geçen bu söz "daha çok radyoda yayımlanmak üzere hazırlanmış genellikle güldürü niteliğinde kısa ve sürükleyici oyun" anlamında kullanılır. Kurulumuz bu kelime için **oyunca** sözünü önermektedir. Örnek: *Bu oyuncada ülkemizdeki iş isteme yolları ele alınıyor.*

smaç : İngilizce smash. "Voleybol, tenis, masa tenisi, hentbol gibi oyunlarda, rakip alana veya kaleye indirilmek suretiyle topa yüksekten, sertçe ve dik bir biçimde vurma" anlamında olan bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **çivileme** ve **küt inme** sözlerinin uygun olduğu görüşündedir. Örnek: *Takıma yeni alınan oyuncu, mükemmel çivilemeleri (küt inmeleri) ile dikkat çekti.*

smaçör : çivileyici, küt inici.

snobizm : züppelik.

snop : İngilizceden dilimize giren bu kelime *Türkçe Sözlük*'te "seçkin görünmek için, bazı çevrelerdeki düşünceleri benimseyen, hayranlık duyan ve onlar gibi davranmaya özenen (kimse), züppe" şeklinde tanımlanmaktadır. Kurulumuz, bu kelime için dilimizde kullanılmakta olan **züppe** karşılığının uygun olduğu görüşündedir.

solaryum : Fransızca solarium. Lâtinceden Fransızcaya geçmiş olan bu kelime "hastalıkların güneş ışınlarıyla tedavi edildiği yer" anlamındadır. Kurulumuz bunun için **güneş odası** sözünü önermektedir. Örnek: *Açık ve kapalı yüzme havuzları, tenis kortları ve güneş odası ile...*

spontane : Fransızca spontané. Dilimizde daha çok "kendiliğinden olan, kendiliğinden oluşan veya anında yapılan" anlamında kullanılan bu kelimenin yerine Kurulumuz, **kendiliğinden** sözünü önermektedir. Bu kelimeyle birlikte *gelmek, olmak* veya uygun bir fiil (kendiliğinden gelmek, kendiliğinden olmak)

kullanılabilir. Örnek: *Benim için sunuculukta "merhaba"dan sonrası kendiliğinden gelir.*

spread : İngilizceden bir ekonomi terimi olarak dilimize giren bu kelime "mevduat faizleriyle kredi faizleri arasında meydana gelen fark" şeklinde tanımlanır. Bir başka anlamıyla borsada alım ve satım fiyatları arasındaki farktır. Bu fark bir kıymetli evrakın değeri ile piyasa fiyatı arasında da olabilir. Kurulumuz, bu söz için doğrudan **fark** karşılığının kullanılmasını önermektedir. *Tütünbank Bülteni*'nden aldığımız şu cümle bir tanım niteliğindedir: *Spread döviz-efektif alım ve satım fiyatları arasında oluşan farktır.* (Sayı: 5, 1996) Bu cümle, *"Döviz efektif alım ve satım fiyatları arasında oluşan duruma fark denir."* biçiminde ifade edilebilir.

sprint : İngilizce sprint. Atletizmde "kısa mesafeli sür'at koşusu" demek olan bu kelime için Kurulumuz, **kısa koşu** sözünün uygun bir karşılık olduğunu belirtmektedir. Bu sözün **sprinter** biçiminde bir de türevi vardır. Kısa mesafe koşucusu anlamına gelen bu söz için de önerimiz **kısa koşucu**'dur. Örnekler: *Kilosu uygun olan atlet bu kısa koşuda kazanır. Dünyanın en ünlü kısa koşucusu olan Carl Lewis, Barcelona Olimpiyatlarında yüz metreyi koşamayacak.*

squash : İngilizcedeki özgün imlâsıyla dilimizde kullanılmaya başlanan bu söz bir spor terimidir. "Özel bir odada tek veya çift kişiyle oynanan, topu bir raketle duvardaki belirli bölgeye atıp, dönüşte çizgilerle belirlenmiş oyun alanına düşürme esasına dayanan bir oyun" anlamındaki bu sözün yerine Kurulumuz, **duvar topu** tamlamasının kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Bankanın üstün teknolojiyle donatılmış spor alanında duvar topu oynama imkânı da var.*

stand-up : İngilizce orijinal imlâsıyla Türkçeye giren bu kelime "ayakta durmak, ayağa kalkmak" anlamlarındadır. Dilimizde son dönemlerde **stand-up komedyenler** şeklindeki kullanışıyla yaygınlaşan bu kelimeye Kurulumuz, **sözçatar** karşılığını teklif etmektedir. Örnek: *Sözçatarlar Türkiye'de konu sıkıntısı çekmiyorlar.*

stant : İngilizce stand. Dilimize "tezgâh, kitap sergilenen alan, teşhir yeri" anlamlarıyla geçen bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, **sergilik** kelimesini önermiştir. Örnekler: *Türkiye'de sekizinci kez düzenlenen Uluslar Arası Eğitim Fuarına 35 sergilik ile katılan üniversiteler âdeta görücüye çıkmışlardı. Dekorasyon Aksesuar Fuarının bir sergiliğinde mankenlik yapan Demet Yoruç, gece boyunca tüm dikkatleri üzerine çekti.*

statüko : Fransızca olan ve uzun zamandan beri Türkçede kullanılan statüko (statuquo) "yürürlükte bulunan anlaşmalara göre olması gereken veya süregelen durum" anlamındadır. Bu söz için Kurulumuz **mevcut durum** ve **var olan durum** karşılıklarını teklif etmektedir.

step : İngilizce step. Bu sözün basketbolda, "bir oyuncunun elinde top olduğu hâlde, topu yerde zıplatmadan bir adımdan fazla yürümesi" anlamındaki kullanımı için Kurulumuz, **hatalı yürüme** sözünü karşılık olarak önermektedir. Ayrıca bu söz doğrudan bir spor terimi olarak da kullanılmaktadır. Bu durumda ise step için önerdiğimiz karşılık *inmek* ve *çıkmak* fiillerinden oluşturulan **inçık**'tır. Spor dışında **step by step** biçiminde geçen kelimenin **adım adım** şeklinde karşılığının bulunduğunu ve kullanıldığını hatırlatmamız gerekir. Örnek: *Parti adım adım iktidar olma hesabı yapıyor.*

steril : Fransızca stéril. "Verimsiz, kısır" veya "her türlü mikroptan arınmış" anlamında kullanılan bu söz için Kurulumuz, **arınık** kelimesinin tıptaki anlamına uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Kelimenin öteki anlamları içinse **verimsiz** sözü kullanılmalıdır. Örnek: *Numune et, market yöneticilerinin de bilgisi altında arınık kap içinde alındı.*

sticker : İngilizceden dilimize giren ve özgün imlâsıyla kullanılan bu kelime "etiket, yapıştırılan şey" anlamındadır. Kurulumuz, bu kelimeye karşılık olarak dilimizde zaten var olan **çıkartma** sözünün kullanılmasını önermektedir. Örnek: *Arabanın arkasına üniversitenin adını çıkartma olarak yapıştırmış.*

stopaj : Fransızca stoppage (yırtığı, söküğü örme). Bu söz, Türkçeye bir ticaret terimi olarak geçmiştir. "Kanunun öngördüğü ölçüde yapılan kesintilerden ilgiliye yıl sonunda ödenen miktar" anlamında kullanılan bu söz için Kurulumuz, **ön kesinti** karşılığını önermektedir. Örnekler: *Ön kesinti gelirlerinden yüzde üç ek vergi alınacak. Vergi kararnamesi çıktıktan sonra tarım ürünlerinde brüt hasılat üzerinden alınan ön kesinti vergisi iki buçuk kat artacak.*

stop-loss : İngilizceden orijinal imlâsıyla dilimize giren ve bankacılık alanında kullanılan bu terim, "fiyat düşüşü sonucu daha fazla kaybı önlemek amacıyla yapılan işlemler" olarak tanımlanmaktadır. Kurulumuz, bu söz için **zarar kesme** karşılığını önermektedir. Örnek: *Böyle durumlarda hisselerin zarar kesme fiyatları tespit edilip, bu seviyelerden alım yapılabilir.*

strapless : İngilizce strap (kayış, şerit, atkı, bant) + less (*son ek* -siz). Kurulumuz strapless kelimesine karşılık olarak **askısız** sözünü benimsemiştir. Örnek:

Askısız kıyafetler bu yılın yaz modasında sıkça karşımıza çıkacak.

stretching : İngilizceden dilimize geçen bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **germe** sözünü önermektedir. Örnek: *Fitness Club açıldı. Tıbbî kontrol altında kişiye özel egzersizler, deniz tedavisi, su içi masajı, aerobik, güçlendirme, germe, gevşeme egzersizleri yapılır.*

süpervizör : Fransızca superviseur. "Bir iş yerinde denetleme ve kontrol işini yapan üst düzey yönetici, denetleyici" anlamındaki bu kelime için Kurulumuz, **üst denetçi** sözünü önermektedir. Örnek: *Şirketimize yüksek öğrenim görmüş yabancı dil bilen üst denetçiler alınacaktır.*

swap : İngilizceden dilimize geçen bu bankacılık terimi "kâr etme veya kur farklılıklarından korunma amacıyla farklı vadeler itibarıyla döviz alınıp satılması" anlamında kullanılmaktadır. Kurulumuz bu söz için **takaslama** kelimesini önermektedir. Örnekler: *Hükûmet üçlü emzik stratejisini uygulamaya koydu. Takaslama yolu ile bankalarda biriken parayı, faiz ve borsa yoluyla da piyasalardaki otuz trilyonluk başıboş parayı kontrol altına alıyor.*

swift : İngilizce swift (çabuk, hızlı, sür'atli). Son yıllarda daha çok bankacılık alanında kullanılan bu kelime için Türkçede zaten **hızlı** sözü bulunmaktadır. Dolayısıyla swift sözünün kullanılmasına hiç gerek yoktur. Örnek: *1995 yılında şubelerimizden muhabir bankalara hızlı mesaj gönderilmesi sağlanmıştır.*

şutör : İngilizce shoot "atmak" fiilinden shooter. Bir spor terimidir. Futbolda "topa sert ve anî bir ayak darbesiyle vurabilen oyuncu" demektir. Basketbolda da kullanılır. Kurulumuz bu sözün yerine futbolda **vurucu** kelimesini önermiştir. Basketbol oyunu söz konusu ol-

duğunda bu durumda da **atıcı** uygun bir karşılıktır. Örnekler: *O, günümüz futbolunun en iyi vurucularından biridir. Efes'in herhangi bir savunmaya karşı oyununu hızlı oynaması da lâzım, çünkü çok iyi atıcıları var.*

tabloid : İngilizce olan bu söz dilimizde "siyasî ve sosyal meseleleri tek bir haberle veren bir tür gazete" anlamında kullanılmaktadır. Bu söze Kurulumuz **küçük gazete** karşılığını önermektedir. Örnek: *Gazeteciler, Washington gibi ciddî işlerin yapıldığı başkentte küçük gazetenin büro açmasını dünyanın sonu olarak görüyorlar.*

tandans : İngilizce tendency. "Belli bir yöne veya duruma meyletme, eğilme istidadı gösterme" anlamında dilimizde kullanılan bu söz için Kurulumuz, **eğilim** sözünün uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *O, çevresinde daha çok çevreci eğilimiyle tanınır.*

tefe : Bu söz de *tüfe* gibi bir kısaltmadır. Toptan eşya fiyatları endeksi. Bu kavram ya bu kısaltmayla veya **toptan eşya fiyatları göstergesi** sözüyle karşılanır.

telekomand : Fransızca télécommande. "Uzaktan kumanda" anlamına gelen bu söze karşılık olarak Kurulumuz, **uzaktan komut** kelimesini önermektedir.

terapi : Fransızca thérapie. "Hastalık, sakatlık, bozukluk gibi rahatsızlıkların herhangi bir yöntemle tedavisi" anlamına gelen bu söz için Kurulumuz, **tedavi** kelimesinin uygun olduğunda birleşmiştir.

terapist : tedavi uzmanı.

termoterapi : Fransızcadan dilimize geçen ve tıp alanında kullanılan bu terim "ısı ile yapılan tedavi" anlamındadır. Kurulumuz bu kelimeye karşılık olarak **ısı tedavisi** sözünün kullanılmasının uygun olacağı kanaatindedir.

thalassotherapie : Fransızcadan dilimize geçen bu birleşik söz, thalassa (Yunanca "deniz") ve therapia (Yunanca "tedavi") kelimelerinden oluşmaktadır. "Güneşin, denizin ve kumun insan vücudu üzerinde yaptığı olumlu etkiyle sağlanan iyileşme" anlamındadır. Kurulumuz bu kelimeye karşılık olarak **deniz tedavisi** sözünü önermektedir. Örnek: *Fitness Club açıldı. Tıbbî kontrol altında kişiye özel egzersizler, deniz tedavisi, su içi masajı, aerobik, güçlendirme, germe, gevşeme egzersizleri yapılır.*

topless : İngilizce topless. Bir süreden beri basın ve yayın organlarınca kullanılan ve "üstsüz" anlamına gelen bu kelime için Kurulumuz da **üstsüz** karşılığını benimsemiştir. Örnek: *Üstsüz güneşlenen turistler tatilin keyfini çıkardılar.*

transfigürasyon : Fransızca transfiguration. "Şekil ve görünüşünü değiştirme işi" anlamındaki bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz **biçim değişimi** sözünü önermektedir. Örnek: *Çalışmalarınızda biçim değişimi çok belirgin, mozaik ile bu değişim arasında nasıl bir ilişki kuruyorsunuz?*

transparan : İngilizce transparency. "Şeffaf, saydam, ışığa tutunca arkasındaki görülebilen" anlamlarındaki bu kelime için Kurulumuz **saydam** veya **şeffaf** sözlerini önermektedir. Çeşitli ince giysiler için **içgösterir** yerine göre uygun bir karşılıktır. Örnek: *Hülya, konserin ikinci bölümünde siyah, içgösterir bir tuvaletle sahneye geldi.*

transplântasyon : Fransızca transplantation. "Hasta organın veya dokunun sağlam organ veya dokuyla değiştirilmesi, yenilenmesi işi" olarak dilimizde sıkça geçen bu söz, "bitkilerin bir yerden başka bir yere nakli" anlamında da kullanılır. Kurulumuz bu kelime için **organ nakli** veya **organ aktarımı** sözlerini

önermektedir. Transplântasyonda eğer doku söz konusu ise **doku nakli** veya **doku aktarımı** sözleri kullanılabilir. Organın adı geçiyorsa bu durumda **nakil** sözü yeterlidir: **Deri nakli, kalp nakli, böbrek nakli** gibi. Bitki biliminde ise **bitki nakli ve bitki aktarımı** transplântasyon için uygun karşılıklardır. Örnekler: *İlk kalp naklini Dr. Christian Bernard gerçekleştirmişti. Doktorlar yaptıkları deneylerde küçük Angelina'nın dokularının ablasına uyduğunu, bunun doku nakli için sevindirici bir sonuç olduğunu söylediler.*

travma : Fransızca trauma. "1. *tıp.* Bir doku veya organın yapısını veya biçimini bozan ve dıştan mekanik bir tepki sonucu oluşan yerel yara. 2. *psikol.* Canlı üzerinde beden ve ruh açısından önemli ve etkili yaralanma belirtileri bırakan yaşantı." Kurulumuz, kelimenin tıptaki somatik hastalıklar için kullanımına karşılık olarak **vuruk** ve **incinme** kelimelerini, psikolojide kullanımı içinse **sarsıntı** sözünü teklif etmektedir. Örnekler: *Parmaklarını kontrol edebilen kişinin muhtemelen boynunda ciddî bir vuruk (incinme) söz konusu olmayacaktır. Ünlü bilim adamı, ölüm rehberliği hizmetlerinden derin endişe ve bıkkınlıktan dolayı ciddî bir şekilde sarsıntı yaşayanların da yararlanabileceğini düşünüyor.*

Basındaki bir kısım yazarlar, "Yediği travmanın sersemliğini henüz üzerinden atamamış bir muhalefet görüntüsü söz konusu" örneğinde görüldüğü gibi travma kelimesini yanlış olarak kullanmaktadırlar. Bu cümlede travma yerine *darbe* denmesi gerekirdi.

travmatoloji : vuruk bilimi.

trekking : İngilizce trekking. "Göç, arabalarla bir yerden bir yere seyahat etme" anlamında batıda kullanılmış olan bu kelime, dilimize "spor amacıyla dağlarda yapılan yürüyüş" anlamında geçmiştir. Kurulumuz bu söz için **dağ yürüyüşü** sözünü önermiştir. Örnek: *Turizm Bakanlığının düzenlediği dağ yürüyüşü Kayseri'nin Yahyalı ilçesinde sona erdi.*

triyaj : Fransızca triage. "Seçme, ayırma, eleme" anlamlarını taşıyan bu söz, bankacılık ve demir yolları alanında kullanılmaktadır. Kelimenin bankacılıktaki kullanımı "ticarî değeri olmayan senetlerin incelenip ayıklanması" anlamını taşımakta; demir yollarındaki kullanımı ise "çeşitli yönlerden gelen yük vagonlarının gidiş yönlerine göre ayrıldığı, yeni katarların oluşturulup sevk edildiği üç yol demetinden oluşan gar" anlamındadır. Komisyonumuz, bankacılıktaki kullanımı için **ayırma, eleme;** demir yollarındaki kullanımı için de **üçlü alan** karşılıklarını önermektedir. Örnek: *Belediye tarafından İstanbul Metrosunun üçlü alanının, Ayazağa kampusunda bulunan Kanlı Kavak Vadisi olarak belirlenmesi, İTÜ yetkililerinin tepkilerine yol açtı.*

tüfe : Bu söz bir kısaltmadır. Tüketici fiyatları endeksi. Bu kavram ya bu kısaltmasıyla veya **Tüketici fiyatları göstergesi** sözüyle karşılanır. Daha önce endeks kelimesi ele alınmış bu anlamıyla **endeks** yerine **gösterge** sözü önerilmiştir (Bk. *Yabancı Kelimelere Karşılıklar,* s. 28).

türbülâns : Fransızca turbulence. Bu söz dilimizde iki anlamda kullanılmaktadır. Bunlardan biri "gaz ve sıvı maddelerin girdap şeklinde oluşturdukları akıntı biçimi", ikinci anlamı ise "huzursuzluk, rahatsızlık, kargaşa"dır. Kurulumuz bu Fransızca söz için **burgaç** ve **hava burgacı** kelimelerinin uygun birer karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnekler: *Paris seferini yapan yolcu uçağının hava burgacına girmesi sonucu yaralanan hostes önceki akşam İstanbul'a getirildi. Biz, kısa dönemli giriş çıkışları, burgaçları çok*

büyütüyor, gelişmemizi görmeden çöküyoruz diyoruz.

undercover : İngilizce under (altında, aşağısında) + cover (kapamak, örtmek). Dilimize İngilizceden "gizli, üzeri örtülü" anlamında geçen bu kelimeye karşılık olarak Kurulumuz, **örtülü** kelimesini önermektedir. Örnek: *Her devletin bazı örtülü operasyonları vardır.*

underground : İngilizce underground. "Yeraltında, gizli olarak; yeraltı treni, metro" anlamındaki bu kelime sanatın çeşitli dallarında kullanılmaktadır. Kurulumuz, "geleneklerden ve çağdaş cereyanlardan uzaklaşan sanat" anlamıyla dilimize geçen **underground sanat** için **yeraltı sanatı, underground müzik** için **yeraltı müziği, underground sinema** içinse **yeraltı sineması** karşılıklarının uygun olduğu görüşündedir. Örnekler: *Yeraltı sineması, yapımda ve yönetimde Amerikan geleneksel sinemasının tüm sınırlarını zorlayan bir tutumu yansıtır. Barda çarşamba ve cumartesi geceleri yeraltı müziği yapılıyor.*

ültimatom : Fransızca ultimatum. "Bir devletin başka bir devlete verdiği ve hiçbir tartışmaya yer bırakmaksızın tanıdığı sürede isteklerinin yerine getirilmesini istediği nota" anlamına gelen bu söz için Kurulumuz **kesin uyarı** karşılığını önermektedir. Bu söz son zamanlarda kuruluşlar veya partiler arasında da kullanılmaya başlanmıştır. Örnek: *Krajina Sırplarının lideri Borislav Mikeliç, Boşnak ve Hırvatlara kesin uyarı verdi.*

valör : Fransızca valeur. "Faizin başlangıcına esas olan tarih" anlamında bir ticaret terimi olarak dilimizde sık kullanılan bu söz için Kurulumuz, **geçerlilik** karşılığını önermektedir.

vantilâtör : Fransızca ventilateur. "Kapalı bir yerin sıcak ve durgun havasını dalgalandırarak esinti

sağlayan veya belli bir ortama temiz hava üfleyen alet" anlamında yaygın olarak kullanılan bu söz için Kurulumuz, birçok öneri arasından **yelveren** ve **estireç** kelimelerinin uygun birer karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Çifte kademeli, döner başlıklı masa yelvereni, aradığınız serinliğin kaynağı oldu.*

viraj : Fransızca virage. Uzunca bir süreden beri dilimizde kullanılan bu söz için halk ağzında çeşitli karşılıklar bulunmaktadır. Hatta Kıbrıs'ta viraj yerine **büküm** denildiğini biliyoruz. Kurulumuz, bu söz için **dönemeç** kelimesinin uygun bir karşılık olduğunda birleşmiştir.

virman : Fransızca virement. Daha çok bankacılık alanında kullanılan bu söz, "nakit kullanmadan hesaptan hesaba yapılan para transferi veya bir hesaptan bir başka banka hesabına para aktarma" anlamlarındadır. Kurulumuz, virman sözüne karşılık olarak **aktarım** kelimesini önermektedir. Örnek: *Banka kartınızla şirketiniz adına dilediğiniz an para yatırabilir, çekebilir, havale ve aktarım yapabilir, şirketin hesap bakiyesine ulaşabilirsiniz.*

volatilite : Fransızcadan dilimize geçen ve bazı gazetelerde köşe yazarlarının bir ekonomi terimi olarak kullandığı bu sözün yerine Kurulumuz, **belirsizlik hâli** kelimesinin kullanılabileceği görüşündedir. Örnekler: *Uluslar arası piyasalar geçen haftayı son iki yılın Türkiye'sine benzer bir hâlde geçirdiler. Belirsizlik hâli yüksekti; hareketler, temel ekonomik göstergelerden çok psikolojiden etkilendi. Bu hafta yaşayacağımız kriz günlerinde bir gün diğerine göre çok değişik olabilecek. Diğer bir söyleyişle belirsizlik hâli yüksek, tahmin yapmak güç olacak.*

volüm : İngilizce volume. Dilimizde daha çok "hacim veya miktar" anlamıyla kullanılan bu söz,

müzikte de "sesin alçaklığı veya yüksekliği" anlamlarında geçer. Kurulumuz bu söz için genel anlamda **hacim,** müzikte ise **yoğunluk, ses yoğunluğu** kelimelerini önermektedir. Basım işlerinde de bu kelimenin ara sıra geçtiği görülmektedir. Bu durumda da kullanımda olan **cilt** sözü tercih edilmelidir. Örnek: *Dış ülkelerden alınan mallar arasında otomobil parçaları büyük bir hacim tutuyor.*

workout : İngilizceden dilimize giren bu kelime, İngilizcede "idman, antrenman; deneme çalışması" anlamlarını taşımaktadır. Türkçemizde bu kelimenin yerine kullanılabilecek ve aynı anlamın yüklenebileceği **alıştırma, idman, antrenman** gibi kelimeler vardır. Kurulumuz, bunlardan birinin kullanılabileceği görüşündedir. Örnek: *Esem Spor Giyim'in Türkiye temsilciliğini yaptığı spor markası Adidas'tan her yaştan bayan sporcuya bir alıştırma (antrenman) ayakkabısı.*

workshop : İngilizceden dilimize geçen bu söz, "çalışma yeri, işlik, atölye" anlamlarındadır. Dilimizde "bilgi ve fikir üretme" anlamıyla kullanılan bu söz için Kurulumuz, **fikir üretme** veya **fikir üretme toplantısı** kelimelerinin uygun birer karşılık olduğunda birleşmiştir. Örnek: *Fikir üretme toplantısının amacı, sınırlı sayıdaki sinir bilimciye zengin bilgisayar desteğiyle kendilerinin uygulama yapabileceği lâboratuvar koşullarında yoğun kurs vermek ve özgür bir yöntem tartışması ortamı sağlamak.*

TÜRKÇE KARŞILIKLAR DİZİNİ

- A -

acayip	: Eksantrik
açık	: Dekolte
açık giysi	: Dekolte
adım	: Etap
adım adım	: Step by step
ağaç parkı	: Arboretum
akıtma	: Enjeksiyon
aktarım	: Virman
alıştırma	: Workout
alıştırma	: Oryantasyon
alıştırma	: Rodaj
alıştırma dönemi	: Rodaj
ana haber sunucusu	: Anchorman
antrenman	: Workout
aracı (kurum veya şirket)	: Factoring
aracılık	: Factoring
arınık	: Steril
art bölge	: Hinterland
askısız	: Strapless
aşınma payı	: Amortisman
aşırı	: Ekstrem
aşırı	: Maksimalist
aşırma	: Plâjirizm
at gezdirmeliği	: Padok
atıcı	: Şutör
atış alanı	: Poligon
Avro	: Euro

ayakça : Pedal
ayırma : Triyaj
ayinle ilgili : Ritüel
aykırılık : Anomali

- B -

banyo kabini : Shower screen
basamak : Etap
başkalaşım : Metamorfizm
başkalaşma : Metamorfoz
başlık : Antet
başlıklı : Antetli
başlıksız : Antetsiz
bayağı : Kitsch
bayağılık : Kitsch
bayi : Corner
bayilik vermek : Corner vermek
belgegeçer çevirgesi : Faks modem
belirsizlik hâli : Volatilite
benzetim : Simülâsyon
benzetimlik : Simülâtör
benzetim sineması : Simülâsyon sineması
bezekli : İllüstratif
bezeme : İllüstrasyon
bezenti : Garnitür
bezeyici : İllüstratör
biçim değişimi : Transfigürasyon
biçimleme : Figürasyon
biçimsel : Formel
biçimsel olmayan : Enformel
bilgi çarpıtma : Dezenformasyon

bilgilendirme : Enformasyon
bindirim : Remix
bir gecelik : O/N (Over night)
birleşik : Kombine
birleşim : Kombinasyon
birlikte yaşama : Cohabitation
bitirme tezi : Lisans tezi
bitki aktarımı : Transplântasyon
bitki nakli : Transplântasyon
bitki varlığı : Flora
boğumlanma : Artikülâsyon
boyut : Format
boyutlar : Format
buharlı hamam : Sauna
burgaç : Türbülâns
buzlu çay : Ice-tea
büküm : Viraj
büyük mağaza : Mega store

- C -

casusluk : Espionnage
cilt : Volüm

- Ç -

çağcıl müzik : New age
çardak : Pergola
çarpsına : Crash-test
çaşıtlık : Espionnage
çevirge : Modem
çevre : Periferi

çıkartma	: Sticker
çıkış işlemi	: Check-out
çıkış özeti	: Epikriz
çıkmalık	: Podyum
çırpıcı	: Mikser
çivileme	: Smaç
çivileyici	: Smaçör
çizgi	: Kulvar
çokgen	: Poligon
çözücü	: Dekoder

- D -

dağ yürüyüşü	: Trekking
dalış	: Plonjon
danslık	: Dansing
değişim	: Metamorfizm
değişken ölçü	: Eşelmobil
değişme	: Metamorfoz
deneme çekimi	: Casting
denetim bağı	: Bandrol
denetim noktası	: Check-point
denetim pulu	: Bandrol
deneyci	: Ampirist
deneycilik	: Ampirizm
deneye dayalı	: Ampirik
deniz tedavisi	: Thalassotherapie
derece	: Grado
derin dondurucu	: Deep-freeze
derin düşünme	: Meditasyon
dev şar	: Megapol
dev şehir	: Megapol
dış hissedar	: Outsider

dış ticaret serbestliği	: Liberasyon
dilim	: Episot
dinleme salonu	: Oditoryum
dizüstü	: Labtop
dizüstü bilgisayarı	: Labtop
doğum incinmesi	: Birth travma
doku aktarımı	: Transplântasyon
doku nakli	: Transplântasyon
dolaşım	: Sirkülâsyon
dolmuş	: Charter
dolmuş uçak	: Charter
doruk	: Maksimum (maksimal)
dorukçu yaklaşım	: Maksimalist
doruklaştırma	: Maksimizasyon
doruklaştırmak	: Maksimize etmek
doruk noktası	: Maksimum (maksimal)
dönemeç	: Viraj
dönen top	: Ribaunt
dönen topa çıkmak	: Ribaunta çıkmak
dönen top mücadelesi	: Ribaunt mücadelesi
dönen topu kapmak	: Ribaunt almak
döviz	: Forex
durgül	: Sit-com
durum güldürüsü	: Sit-com
duş kabini	: Shower screen
duvar topu	: Squash
duyar	: Sensor
duyurum	: Sirküler
düğüm	: Nod
düğümcük	: Nodül

dünden bugüne : Retrospektif
düşen (piyasa) : Bearish
düşmek : Kadük olmak
düşmüş : Kadük
düşmüş olmak : Kadük olmak
düzenleyici : Regülâtör
düzey : Grado

- E -

egemen güçler : Establishment
eğilim : Tandans
eğlence evi : Lokal
eğlence yeri : Lokal
eğlendinlen alanı : Rekreasyon
ekranda : On screen
el bilgisayarı : Notebook
eleme : Triyaj
elmek : E-mail
emir eri : Plânton
en aza indirmek : Minimize etmek
en çok : Maksimum (maksimal)
engel : Bariyer
engelleme : Filibustering
en uygun : Optimal
en uygun duruma getirme : Optimizasyon
en uygun duruma getirmek : Optimize etmek
en üst : Maksimum (maksimal)
en üst düzey : Maksimum düzey
en üst seviyeye çıkarma : Maksimizasyon

en üst seviyeye çıkarmak : Maksimize etmek
en yüksek : Maksimum (maksimal)
e-posta : E-mail
eskilik : Antikite
estireç : Vantilâtör
eşitlemek : Egale etmek
eşleme : Senkronizasyon
eşlemek : Senkronize etmek
eş zaman : Senkron
eş zamanlı : Senkronik
eş zamanlılık : Senkroni
eş zamanlılık : Senkronizm
etkisizleştirilmiş : Nötralize
etkisizleştirme : Nötralizasyon
etkisizleştirmek : Nötralize etmek
ev : Lokal

- F -

fabrikadan satış merkezi : Outlet center
fark : Spread
fıkra : Anekdot
fikir üretme : Workshop
fikir üretme toplantısı : Workshop
fizik tedavi : Fizyoterapi
fizik tedavi uzmanı : Fizyoterapist
fotokurgu : Fotomontaj
frenci : Gardıfren
fren görevlisi : Gardıfren

- G -

garip	: Eksantrik
gecelik	: O/N (Over night)
geçerlilik	: Valör
geleceklik hakkı	: Self-determinasyon
genelge	: Sirküler
gerçek	: Reel
gerçekleştirme	: Realizasyon
gerdirme	: Lifting
geri ödeme	: Ramburs man
geriye dönük	: Retrospektif
geriye dönüş	: Flash-back
germe	: Stretching
gezgin satıcı	: Plâsiyer
giriş işlemi	: Check-in
girişken	: Agresif
gizlem	: Esoterik
gizlemli	: Esoterik
gök evi	: Plânetaryum
görevdeşlik	: Sinerji
gösterge	: Endeks
gösterge	: İndikatör
gösterge çizelgesi	: Skala
gösterge çizgisi	: Referans çizgisi
göz bağcı	: İllüzyonist
göz bağcılık	: İllüzyon
göz kalemi	: Eyeliner
göz yangısı	: Konjonktivite
güçlendirme	: Shape master
güdümleme	: Manipülâsyon
güdümlemek	: Manipüle etmek

gümrüksüz mağaza	: Free-shop
güneş odası	: Solaryum

- H -

açım

hacim	: Volüm
halk oylaması	: Referandum
halk oylamasına gitmek	: Referandum yapmak
halk oylaması yapmak	: Referandum yapmak
hatalı yürüme	: Step
hava burgacı	: Türbülâns
hava dolaşımı	: Sirkülâsyon
hayvan varlığı	: Fauna
hedef	: Destinasyon
hesap belgesi	: Dekont
hızlı	: Swift
hikâyecik	: Anekdot
hileli yönlendirme	: Manipülâsyon
hileyle yönlendirme	: Manipülâsyon
hileyle yönlendirmek	: Manipüle etmek
hoş koku	: Aroma
hoş kokulu	: Aromatik

- I -

ısı tedavisi	: Termoterapi
ışıklı teker	: Laser-disc
ışıldak	: Projektör
ışın tedavisi	: Radyoterapi
ışın tedavi uzmanı	: Radyoterapist

- İ -

içgösterir : Transparan
iç hissedar : Insider
idman : Workout
iğne vurma : Enjeksiyon
iğne yapma : Enjeksiyon
ihraç izni : İhraç lisansı
ikili sigorta : Reasürans
ikili sigorta şirketi : Reasürans şirketi
ikili sigorta yapmak : Reasüre etmek
ikinci kırdırma : Reeskont
ileri gelenler : Establishment
ileri teknoloji : High-tech
ilgileşim : Korelâsyon
ilişim : Link
ilişme : Protez
ilk çağ : Antikite
ilke söz : Motto
ilk örnek : Arketip
imce : Paraf
imcelemek : Parafe etmek
imceli : Paraflı
imcesiz : Parafsız
imza belgesi : İmza sirküleri
incinme : Travma
inçık : Step
indirim : Iskonto
indirim saatleri : Happy hour
intihal : Plâjirizm
ithal izni : İthal lisansı
iyimser : Optimist
iyimserlik : Optimizm
iz düşümü : Projeksiyon

izin belgesi : Lisans

- K -

kamu denetçisi : Ombudsman
kâr amaçlı satış : Realizasyon
karıştırıcı : Blender
karşı casusluk : Kontrespiyonaj
kavrayış : Nosyon
kaykaç : Inline skate
kaymalık : Paten
kaynak : Referans
kaynak gösterme : Referans
kendiişler : Otomatik
kendiişlerlik : Otomasyon
kendiliğinden : Spontane
kendiüretir : Otoprodüktör
kesik : Kupür
kesin uyarı : Ültimatom
kestirim : Projeksiyon
kesyap : Kolâj
kırdırma : Iskonto
kırkyama : Patchwork
kısa koşu : Sprint
kısa koşucu : Sprinter
kısa süreli film : Kısa metrajlı film
kıyı : Periferi
kıyı bankacılığı : Off shore
kızdırıcı : İrrite edici
kızdırmak : İrrite etmek
kimyasal (kimyevî) tedavi : Kemoterapi
kodamanlar : Establishment

koku tedavisi : Arometrapi
kollayıcı : Küratör
konak : Etap
konut : Rezidans
kopuntu : Diaspora
kopyalama : Klonlama
kopyalamak : Klonlamak
koruma : Bodyguard
koruma : Hedging
koruma aracı : Eskort
korumalık : Bodyguardlık
koşmalık : Parkur
koşu yolu : Parkur
köklü : Radikal
kökten : Radikal
köktenci : Radikal
köktencilik : Radikalizm
köktendinci : Fundamentalist
köktendincilik : Fundamentalizm
kötümser : Pesimist
kötümserlik : Pesimizm
kredi açıcı : Kreditör
kurgu : Montaj
kurgucu : Montajcı
kurgu masası : Montaj masası
kurgu odası : Montaj odası
kurmak : Monte etmek
kurtarımcılık : İrredantizm
kurum : Establishment
kuşak : Jenerasyon
küçük gazete : Tabloid
kümelenme : Konstellâsyon
küt inici : Smaçör
küt inme : Smaç

- M -

mahallî : Lokal
makaslama : Röveşata
makaslama vuruş : Röveşata
malî : Finansal
malî destekçi : Finansör
malî işler : Finans
maliye : Finans
mayalanma : Fermantasyon
merkezkaç : Santrifüj
mevcut durum : Statüko
mini gösterici : Monitör
mini put : İdol
müteca:viz : Agresif

- N -

nakit kartı : Cash cart
nesil : Jenerasyon
niceleyici : Kantitatif
nicelik : Quantité
niteleyici : Kalitatif
nitelik : Kalite
nitelikli : Kalifiye
niteliklilik : Kalifikasyon
nüfus : Popülâsyon

- O -

olay fotocu : Paparazzi
olay fotoculuk : Paparazzilik
oran : Rasyo

organ aktarımı : Transplântasyon
organ nakli : Transplântasyon
oyma baskı : Estamp
oyunca : Skeç
oyuncu seçimi : Casting

- Ö -

ödeme : Rambursman
öfkelendirici : İrrite edici
öfkelendirmek : İrrite etmek
önceden satış : Alivre
öncü : Avangart
öndelik : Avans
öndelik çekmek : Avans çekmek
öndelik vermek : Avans vermek
ön doğru : Postülât
ön içki : Aperitif
ön kesinti : Stopaj
ön yetkinlik : Ön lisans
örtülü : Undercover

- P -

paraca desteklemek : Finanse etmek
paraca desteklenmek : Finanse edilmek
paracı : Monetarist
paracılık : Monetarizm
para desteği : Finansman
para destekçisi : Finansör
para dolaşımı : Sirkülâsyon
para işleri : Finans

parayla desteklemek : Finanse etmek
parayla desteklenmek : Finanse edilmek
parça : Fragman
parça : Modül
parçacık : Partikül
parçalı sistem : Modüler sistem
pasçı : Pasör
pasveren : Pasör
pazarlama : Marketing
peynirli kek : Cheese cake
pilot köşkü : Kokpit
piyasa kurucu : Market maker
put : İdol

- R -

rapor yazıcı : Raportör
renk uzmanı : Colorist
resimleme : İllüstrasyon
resimleyici : İllüstratör
resmî olmayan eğitim : Enformel eğitim
ruh göçü : Reenkarnasyon

- S -

sabit fikir : İdefiks
sağlığa uygun : Hijyenik
sağlığa uygunluk : Hijyen
sağlık bilgisi : Hijyen
sağlık havuzu : Jakuzi
sağlık koruma : Sanitasyon
sağlıklı : Hijyenik

saklı yazı : Kripto
saldırgan : Agresif
saplantı : İdefiks
sarsıntı : Travma
satım : Dealing
satış işlem odası : Dealing room
satış odası : Dealing room
saydam : Transparan
sayfa düzeni : Mizanpaj
seçkinler : Establishment
sefer : Ekspedisyon
serbestlik : Liberasyon
sergilik : Stant
ses çevirgesi : Voice modem
seslendirici : Dublâjcı
seslendiricilik : Dublâjcılık
seslendirme : Dublâj
ses yoğunluğu : Volüm
seviye : Grado
sıhhî : Hijyenik
sınır : Limit
sınırlamak : Lokalize olmak
sınırlandırılmış : Lokalize
sınırlandırmak : Lokalize etmek
sınırlı uyuşturma : Lokal anestezi
sinirlendirici : İrrite edici
sinirlendirmek : İrrite etmek
sokak basketbolu : Black top
soyutlamak : İzole etmek
sözçatar : Stand-up komedyen
su bahçesi : Akualand
süreç : Proses
süzek : Filtre

- Ş -

şeffaf : Transparan
şeklî : Formel
şeklî olmayan : Enformel
şerit : Kulvar
şerit perde : Jalûzi
şifreli yazı : Kripto
şirketler birliği : Konsorsiyum
şişirme haber : Asparagas

- T -

takaslama : Swap
takımca tekelleşme : Oligopolleşme
takım tekeli : Oligopol
takımyıldız : Konstellâsyon
takınç : Obsesyon
takınçlı : Obsesif
takma : Protez
takyap : Montaj
takyapçı : Montajcı
takyapçı : Montör
takyap ustası : Montör
tanıtımlık : Jenerik
tanıtma kartı : Kartvizit
tanıtmalık : Prospektüs
tanıtma yazısı : Jenerik
tarafsız : Nötr
tarafsızlaştırılmış : Nötralize
tarafsızlaştırma : Nötralizasyon
tarafsızlaştırmak : Nötralize etmek
tarife : Prospektüs

tarih yanılgısı : Anakronizm
taşımalık : Konteyner
tatbilir : Gurme
tavsiye mektubu : Referans mektubu
tedavi : Terapi
tedavi uzmanı : Terapist
telif hakkı : Royalty
ters repo : Reverse repo
tınlaşım : Rezonans
tıpkıçekim : Fotokopi
tırmanış : Eskalâsyon
toplu : Kombine
toplu akın : Kombine akın
toplu bilet : Kombine bilet
toplu savunma : Kombine savunma
toplu yarış : Kombine yarış
tuğla oyunu : Brick game
tuhaf : Eksantrik
tüylü top : Badminton
tüzük : Regülâsyon

- U -

uç : Ekstrem
uç : Limit
uçrak : Eksantrik
uçuş kartı : Boarding cart
uranlık : Pankart
uygun değer : Optimum
uyum : Oryantasyon
uyuşturma : Anestezi

uzaktan komut : Telekomand
uzman : Eksper
uzman incelemesi : Ekspertiz
uzman raporu : Ekspertiz raporu
uzun koşu : Maraton
uzun koşucu : Maratoncu
uzunluk : Metraj
uzun süreli film : Uzun metrajlı film

- Ü -

üçlü alan : Triyaj
üst denetçi : Süpervizör
üst sınır : Limit
üstsüz : Topless
üst yetkinlik : Yüksek lisans

- V -

vadeli döviz ticareti : Forward
varış yeri : Destinasyon
varlık : Popülâsyon
varlık kartı : Clip cart
var olan durum : Statüko
vasıflı : Kalifiye
vasıflılık : Kalifikasyon
verimsiz : Steril
vurmalı (çalgı) : Perküsyon
vurucu : Şutör
vuruk : Travma
vuruk bilimi : Travmatoloji

- Y -

yabancı para	: Forex
yakmalık	: Krematoryum
yalıtım	: İzolâsyon
yalıtkan	: İzolâtör
yalıtma	: İzolâsyon
yama işi	: Patchwork
yanılmaca	: İllüzyon
yanılsama	: İllüzyon
yanıltma haber	: Dezenformasyon
yankı bilimi	: Akustik
yankılanım	: Akustik
yanlık	: Garnitür
yansıtıcı	: Reflektif
yansıtım	: Projeksiyon
yansız	: Nötr
yansızlaştırılmış	: Nötralize
yansızlaştırma	: Nötralizasyon
yansızlaştırmak	: Nötralize etmek
yapboz	: Puzzle
yapı	: Konstrüksiyon
yayımcı	: Editör
yayımlayan	: Editör
yayın dışı	: Off the record
yaylım ateş	: Salvo
yazıcı	: Printer
yelpaze	: Skala
yelveren	: Vantilâtör
yeni dalga	: new wave
yeraltı müziği	: Underground müzik
yeraltı sanatı	: Underground sanat

yeraltı sineması	: Underground sinema
yerel	: Lokal
yer hizmetleri	: Handling
yerleştirme	: Enstalâsyon
yerleştirmek	: Monte etmek
yetiştirici	: Monitör
yetki belgesi	: Lisans
yetkilendirme	: Otorizasyon
yetkinlik	: Lisans
yıllık	: Almanak
yıpranma payı	: Amortisman
yırtıcı	: Agresif
yoğunluk	: Volüm
yol	: Kulvar
yonga	: Çip
yozlaşma	: Dejenerasyon
yozlaşmak	: Dejenere olmak
yozlaşmış	: Dejenere
yozlaştırmak	: Dejenere etmek
yönetme kolu	: Joystick
yönetmelik	: Regülâsyon
yönleyici	: Navigatör
yumru	: Nod
yumrucuk	: Nodül
yüksek teknoloji	: High-tech
yükselen (piyasa)	: Bullish

- Z -

zarar kesme	: Stop-loss
zekâ düzeyi (ZD)	: IQ
zevksizlik	: Kitsch